Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIX. CELOVEC, PETEK, 1. JUNIJ 1984 ŠTEV. 22 (2177)

Svarila in pozivi z Brionov

Bivši državniki obravnavali probleme današnjega sveta

Pod predsedstvom nekdanjega generalnega sekretarja OZN Kurta Waldheima so se prejšnji teden zbrali na Brionih člani Interakcijskega sveta, v katerem so združeni nekdanji voditelji vlad 26 držav. Ta svet je bil ustanovljen lani novembra ter združuje državnike, ki danes sicer nimajo več neposrednega vpliva na politiko posameznih držav, vendar pa s svojimi bogatimi izkušnjami lahko bistveno prispevajo k razreševanju problemov sodobnega sveta. In da je ta svet prepoln najrazličnejših protislovij, ki bremenijo odnose med narodi ter ogrožajo mir, je zelo prepričljivo pokazal tudi brionski posvet s svojimi svarili in pozivi.

Brioni so postali zgodovinski pojem današnjega človeštva še za časa predsednika Tita. To je že na začetku posveta naglasil tudi Waldheim, ko je dejal, da je ime Brionov tesno povezano z imenom predsednika Tita, ki je prav na tem otočju skupaj z Nehrujem in Naserjem podpisal tisto zgodovinsko listino, ki je označila začetek gibanja neuvrščenih. Obenem pa je izrazil prepričanje, da bo ime Brionov tudi v prihodnje povezano z resnimi in sistematičnimi prizadevanji v prid mednarodnemu sodelovanju. In prav v tem smislu je na zaključku srečanja tudi bivši predsednik jugoslovanske vlade Mitja Ribičič posredoval željo Jugoslavije, da bi Brioni, od koder so za življenja predsednika Tita odhajale v svet številne mirovne poslanice, ostali tudi poslej središče mednarodnih prizadevanj za krepitev miru in mednarodnih stikov.

Na brionskem zasedanju je Interakcijski svet obravnaval vrsto aktualnih vprašanj: od perečih gospodarskih problemov, ki jih nevarno zaostruje čedalje večji prepad med razvitim in nerazvitim delom sveta, preko naraščajoče zadolženosti najbolj revnih, za katerih težave pa bogati ne kažejo potrebnega razumevanja, do širokega kroga vprašanj, ki so povezana z bojem za ohranitev miru v svetu, v katerem se ob nenehni oboroževalni tekmi ter zaostrenih odnosih med vzhodom in zahodom množijo žarišča oboroženih spopadov. Za ilustracijo tega in takšnega sveta so navedli tudi takšne podatke: samo lani so za oboroževanje po svetu porabili 850 milijard dolarjev, od tega 200 milijard v deželah v razvoju, ki pa so od bogatih držav dobile komaj 35 milijard dolarjev pomoči.

Spričo takih in podobnih dejstev je brionsko zasedanje izzvenelo kot resno svarilo in kot poziv vsem tistim dejavnikom v svetu, ki nosijo glavno odgovornost za reševanje odprtih vprašanj. Sklenili so, da bodo poslali posebna odposlanstva v Moskvo in Washington, da bi tamkajšnja vodstva seznanili s sklepi na Brionih ter jih opozorili na to, da je stanje mednarodnih odnosov v veliki veri odvisno od odnsov med Sovjetsko zvezo in Ameriko. Prav tako pa bodo tudi bližnji londonski sestanek najbolj razvitih držav opozorili na splošno mednarodno gospodarsko problematiko ter na krivičnosti današnjega gospodarskega sistema, ki povzroča, da postajajo bogati čedalje bogatejši in revni čedalje revnejši.

Nova slovenska vlada

pod predsedstvom Dušana Šinigoja

Ker je z razrešitvijo dosedanjega predsednika izvršnega sveta SR Slovenije Janeza Zemljariča, ki je bil imenovan za podpredsednika zveznega izvršnega sveta, v smislu tozadevnih predpisov odstopil celotni izvršni svet, so zbori slovenske skupščine v sredo prejšnji teden izvolili novo republiško vlado.

Za novega predsednika izvršnega sveta SR Slovenije je bil izvoljen dosedanji podpredsednik Dušan Šinigoj. Na njegov predlog je skupščina potem potrdila dosedanje člane izvršnega sveta ter jim dodelila resorje; na nekatera izpraznjena mesta — ker so dosedanji funkcionarji odšli na druge službene položaje — pa bo skupščina izvolila nove člane na prihodnjem zasedanju.

Novi predsednik republiškega izvršnega sveta Šinigoj se je v svoji nastopni izjavi zavzel za kontinuirano delo ter posebej zagotovil, da bo izvršni svet odločno vztrajal na uresničevanju skupno dogovorjenih stabilizacijskih nalog.

Novemu predsedniku izvršnega sveta SR Slovenije je ob izvolitvi posredovala čestitke tudi Zveza slovenskih organizacij na Koroškem.

V okviru letošnjega „leta malih volitev" v Jugoslaviji je prišlo do številnih zamenjav na vodilnih položajih tudi v drugih republikah ter na zvezni ravni. Novi predsednik predsedstva SFRJ je postal Veselin Djuranovič, predsednik skupščine SFRj Dušan Alimpič in predsednik predsedstva CK ZKJ Dragoslav Markovič, medtem ko je na čelu zveznega izvršnega sveta ostala Milka Planinc.

Šolska akademija: proti getoizaciji

Na nedeljski akademiji Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu so se dijaki samozavestno izpovedali proti vsem poskusom spravljati Slovence v geto. Predvsem z vzgojo k mirnemu reševanju konfliktov vidi šola svoj prispevek. Nastop zbora „Cantiamo", ki ga tvorijo nemškogovoreči celovški dijaki, potrjuje, da gimnazija ne živi v getu, zbor „Edinost" iz Pliberka pa je pričal o povezanosti s podeželjem (glej tudi stran 8!)

Delegacija šolnikov iz Slovenije na Koroškem

Na uradnem obisku na Koroškem je bila prejšnji teden 10-članska delegacija šolskih strokovnjakov iz Slovenije, ki jo je vodil podpredsednik republiškega komiteja za vzgojo in izobrazbo Jože Miklavc. S tem je Slovenija vrnila Koroški obisk, saj je koroška delegacija obiskala letos Prekmurje in lani Primorsko in si ogledala tamkajšnjo dvojezično šolstvo. Koroško delegacio je vodil predsednik deželnega šolskega sveta Karl Kircher, goste pa so spremljali tudi vodja manjšinskega šolskega sveta dr. Valentin Inzko, deželni šolski nadzornik za dvojezično šolstvo Franz Wiegele ter deželni šolski nadzornik za poklicne šole dr. Huber.

Delegacija iz Slovenije je v četrtek prisostvovala pouku dvojezičnega kolega (prof Brežjak) in pouku slovenščine (prof. Magdalena Inzko) na celovški trgovinski akademiji in obiskala višjo tehnično šolo v Beljaku. V petek pa je imela možnost videti dvojezično predšolsko stopnjo v Železni Kapli, ter šolski poizkus na pliberški glavni šoli, kjer so prisostvovali pouku s težiščem na slovenščino.

Delegacija iz Slovenije se je zanimala za razvoj pouka za pripadnike slovenske narodne skupnosti oz. za pouk slovenščine, prav tako pa se je zanimala za razvoj celotnega avstrijskega šolskega sistema.

Obe strani sta ugotovili, da je prišlo v okviru obiska do odkritega razgovora o vseh odprtih vprašanjih. Dr. Inzko je ocenil, da je bil obisk za obe strani koristen, in v smislu utrjevanja medsebojnih stikov na šolski ravni. Dejal pa je tudi, da je imel občutek, da je slovenska delegacija zelo iskreno izrazila željo po izgraditvi dvojezičnega šolskega sistema na Koroškem v duhu sožitja.

Vodja delegacije iz Slovenije Jože Miklavc je izrazil zadovoljstvo nad gostoljubnostjo in nad tem, da se je razvila odkrita diskusija o učbenikih ter o drugih pogojih pouka za pripadnike manjšine. V razgovorih so gostje ugotovili, da želijo, da bi dvojezično šolstvo sledilo vsem spremembam, ki jih doživlja sistem. Izrazili pa so tudi prepričanje, je v pogovoru s Slovenskim vestnikom povedal Jože Miklavc, da je zavrnitev poskusov ločevanja šolarjev pomembna osnova za to, da odgovorni pri nadaljnjem razvoju šolstva upoštevajo potrebe pripadnikov slovenske narodne skupnosti, tako pri predšolski vzgoji, kot tudi pri razširjevanju možnosti za višje poklicno šolanje. Dogovorili so se tudi o bodočem tesnejšem sodelovanju strokovnjakov obeh dežel.

●

Razveseljivo je, da se razvija strokovna diskusija šolnikov Koroške in Slovenije. Seveda je takšna diskusija o dvojezičnem pouku lahko zelo plodna, predvsem ob šolskih modelih in poskusih. Neseriozno pa je pisati zgolj o zadovoljstvu delegacije nad šolskimi poskusi in izpuščati ostale probleme dvojezičnega pouka. Zato samo en predlog: Kaj, če bi naslednja delegacija lahko že obiskala dvojezično predšolsko vzgojo na Bistrici v Rožu in dvojezično osnovno šolo v Celovcu?!

PREBERITE

na strani

2 Enoletna bilanca koalicijske vlade SPÖ-FPÖ

2 Pesnik Erich Fried ogorčen nad protislovenskim vzdušjem

3 Pevski zbor „Rož" slavi desetletnico

4 Sto let Koroškega deželnega muzeja v Celovcu

5 Prva geološka transverzala v Evropi

7 Pesmi Ericha Frieda v podporo koroškim Slovencem

8 Diskusija zastopnikov avstrijskih mladinskih organizacij

„Poprava krivic" južnim Tirolcem

pri zasedbi delovnih mest v državni službi

Ko sta se pred dobrim tednom v Benetkah srečala zunanja ministra Avstrije in Italije Lanc in Andreotti, je v prvi vrsti šlo za obravnavanje tistih vprašanj, v katerih v zadnjem obdobju ni prišlo do vidnih premikov. Do pred nedavnim je med te probleme sodilo tudi južnotirolsko vprašanje, se pravi vprašanje dosledne uresničitve še preostalih določil sporazuma o avtonomiji Južne Tirolske, torej tako imenovanega „paketa", Na srečanju v Benetkah pa je Lanc izrazil zadoščenje, da je bil prav v zadnjem času narejen važen korak naprej; torej je računati s tem, da bo v doglednem času prišlo do dokončne poravnave tega starega „spora" med Avstrijo in Italijo.

Južnim Tirolcem se tudi sicer jasnijo obzorja. Medtem ko na primer južna Koroška sodi med območja z najvišjo brezposelnostjo (v velikovškem okraju je znašala kar okoli 20 odstotkov!), dosega na Južnem Tirolskem v tej primerjavi res borih 4,2 %. In južnim Tirolcem bodo sedaj popravili tudi krivico, ki se jim je godila glede zaposlitve v državnih službah: V prihodnjih tednih bo na njihovem ozemlju razpisanih okoli 1000 delovnih mest, predvsem pri železnici, pošti, carini in podobnih ustanovah. Po veljavnem narodnostnem proporcu bodo od skupnih 972 delovnih mest dobili južni Tirolci 850 in Ladinci 50 takih služb, medtem ko je ostalih 72 delovnih mest predvidenih za Italijane.

Takšna „poprava krivic" pri zasedbi delovnih mest v državni službi ima svoje zgodovinsko ozadje. Po prihodu fašizma so vse državne položaje zasedli italijanski priseljenci, ki so izpodrinili domačine južne Tirolce; vendar pa le-ti tudi po vojni niso kazali posebnega zanimanja za te službe, ker se jim je zasebno gospodarstvo zdelo mnogo bolj privlačno in donosno. Šele zdaj, v času gospodarskega poslabšanja, so odkrili možnosti in ugodnosti, ki so jim odprte na področju državne službe.

ZUNANJI MINISTER LANC:

„Južna Koroška je prastaro etnično naselitveno območje Slovencev

V nekem intervjuju, ki ga je pred tedni dal za list „Die Südtiroler Illustrierte", se je zunanji minister Erwin Lanc bavil tudi z vprašanjem primerjave položaja manjšin v Avstriji in Italiji. Pri tem je zastopal med avstrijskimi politiki splošno uveljavljeno in vedno spet uporabljeno tezo, da vsaka taka primerjava šepa. V „dokaz" je navajal, da je južna Koroška pri Avstriji ostala na podlagi svobodne odločitve prebivalstva, medtem ko je bila Južna Tirolska brez vprašanja in torej proti svoji volji odcepljena od Tirolske in priključena Italiji.

Kot edino podobnost z Južno Tirolsko pa je minister Lanc naglasil, da gre v primeru slovenske manjšine na južnem Koroškem za „prastaro etnično naselitveno območje Slovencev". To je vsekakor ugotovitev, s katero se prav gotovo ne bo priljubil pri vseh tistih, ki koroške Slovence z znanstvenimi razpravami in političnimi akcijami obravnavajo kot „tujce v domovini".

Haiderjev proporc

Na Južnem Tirolskem velja določilo, po katerem morajo biti delovna mesta v državnih službah zasedena na podlagi etničnega proporca. Tudi na južnem Koroškem bi določeni krogi želeli takšno ureditev in se je predsednik koroške FPÖ Haider prav te dni zavzel za etnični proporc pri zasedbi učiteljskih mest.

Pa je pri tem bistvena razlika:

Na Južnem Tirolskem bodo s tem popravili krivico, ki je bila povzročena nemški narodnostni skupnosti za časa fašizma, ko so vse državne službe na njenem ozemlju zasedli priseljeni Italijani, ki so izpodrinili domačine.

Na južnem Koroškem pa hočejo s takšnim proporcem doseči ravno obraten učinek — domačim pripadnikom slovenske anrodnostne skupnosti omajati še zadnje položaje ter jih na domači zemlji, na svojem „prastarem etničnem naselitvenem območju" povsem podrediti oblasti drugorodnih priseljencev.

Vsaj v tem praktičnem primeru imajo res prav tisti, ki trdijo, da ni možna primerjava med Južno Tirolsko in južno Koroško.

Revna enoletna bilanca

koalicijske vladavine SPÖ in FPÖ

V teh dneh je obhajala vlada Sinowatz-Steger svojo prvo obletnico. To je bilo vsekakor vzroka dovolj, da se je javnost vprašala, kaj se je v tem letu politično zgodilo, kakšno oceno zasluži vlada, ki se sama imenuje „socialno-liberalno". Najboljši odgovor na to vprašanje je verjetno dejstvo, da ta vlada sploh še obstaja. To ji je v bistvu tudi edina legitimacija, kajti odgovorov na obstoječa vprašanja ni dala, nobenega problema ni rešila in od volitev do volitev sta vladajči stranki doživljali občutne poraze. In prav za svoj prvi „rojstni dan" je ta vlada ponovno dokazala nezmožnost pri reševanju gospodarskih vprašanj: davčno reformo, ki jo je ob svojem nastopu obljubila v prid nižjih slojev, je kancler Sinowatz kratkomalo umaknil z dnevnega reda.

S tem korakom pa je bil pravzaprav izzvan tudi že začetek vladne krize. Finančni minister Salcher, ki je pripravljal davčno reformo, je bil s tem dezavuiran, se pravi postavljen na laž in prevladuje v javnosti mnenje, da je njegov odstop le še vprašanje časa.

Vendar ne samo pred gospodarskimi težavami je sedanja vlada očitno kapitulirala. V zadevah ekologije, zlasti atomske elektrarne Zwentendorf in hidroelektrane Hainburg se zvija na najbolj nemogoče načine: odklonilno stališče FPÖ glede atomske energije v tem vprašanju razdvaja koalicijo, medtem ko zadeva Hainburg vlado le še bolj odtujuje predvsem pri mladini. V obrambni politiki, ki jo vodi svobodnjaški Frischenschlager, je poskrbljeno vsaj za dnevni smeh: enkrat hoče kupiti stare tanke iz skandinavskih dežel; drugič spet predlaga, da bi avstrijska letalska družba AUA kupila vojaška letala in ih podarila vojski; sam pa se pusti med vojaškimi vajami snemati za televizijo skuaj z vojaki v šotoru. Pravna politika je po ministru-velikanu Brodi sedaj v rokah desno usmerjenega svobodnjaka Ofnerja, pri katerem se nehote vsiljuje vprašanje, kako dolgo se bo zavedal svojih meja.

V zunanji politiki je vlada s pomočjo Sinowtza trenutno na tem, da zaigra vso tehtnost in prijateljske stike z državami v razvoju, ki jih je spletel Kreisky. Obisk predsednika južnoafriške diktature, ki je napovedan za prihodnji teden, kancler sicer skuša zagovarjati, češ, „treba je govoriti z vsemi", toda ne bi se smel čuditi, če potem marsikateri državnik iz Afrike ne bi več hotel govoriti z njim.

In manjšinska politika? Na tem področju v zadnjem letu sploh ni prišlo do nobenega napredka. Minister Zilk je tehtnim pomislekom Slovencev navkljub imenoval novega nadzornika za dvojezično šolstvo in s tem na novo dokazal aroganco avstrijskih oblasti nasproti manjšini. Predvsem pa smatra vlada vstop v sosvete kot konditio sine qua non za nadaljnje enakopravne razgovore.

Tako je torej vlada na vseh področjih dovol jasno pokazala, da ni kos problemom, ki tarejo Avstrijo. Prazne fraze o „vzponu" ne postajajo resnične, pa če jih še tolikokrat ponavljajo. Na novo nezmožnost reagira vlada z reakcionarnimi ukrepi. Pri socialistih si vedno bolj utirajo pot „desničarji", kot npr. Sep Wille, ki je sploh mnenja, da kapitalizma ni več („Wo ein Wille ist, gehört er weg," se glasi njegovo geslo, kadar nastopa med mladimi socialisti). Sicer pa se v javnosti širi prepričanje, da so tej vladi dnevi že šteti: po anketah raznih inštitutov bi ÖVP v tej situaciji pri volitvah dobila absolutno večino, in sicer iz preprostega vzroka, da FPÖ sploh ne bi prišla v parlament, ker v nobeni zvezni deželi ne bi dobila osnovnega mandata.

Morda bo kdaj v zgodovini obveljalo kot zasluga Sinowtzeve vlade to, da je s koalicijsko vlado dokazal, da za FPÖ, pa naj se še tako liberalno maskira, v Avstriji ni prostora. In če se potem SPÖ po štiriletni samovladi ÖVP spet regenerira v opoziciji, ji je pot v bodočnost z reformami in napredkom morda le še odprta. Čim prej, tem bolje. Kajti sicer bodo avstrijski socialdemokrati doživeli podobno usodo kot svobodnjaki. Da gre tudi drugače, dokazujejo socialdemokrati v ZR Nemčiji; ta pot bi bila tudi za SPÖ najboljša.

fra-ter.

Karavanški predor

KONČNO PRED ZAČETKOM GRADNJE?

Že v eni zadnjih številk našega lista smo poročali, da je Evropska investicijska banka, ki opravlja finančne posle Evropske gospodarske skupnosti, zagotovila Jugoslaviji poseben kredit, ki naj bi bil med drugim porabljen za gradnjo novega cestnega predora skozi Karavanke.

Medtem so bila pogajanja med predstavniki omenjene banke ter jugoslovansko delegacijo zaključena z rezultatom, da je EGS odobrila Jugoslaviji dodaten kredit v višini 65 milijonov evropskih valutnih enot (to je okrog 53 milijonov dolarjev). Posojilo bo namenjeno financiranju gradnje odsekov magistralne avtoceste skozi Jugoslavijo, in sicer v Sloveniji, na Hrvaškem, v Vojvodini in v Srbiji. V tem okviru bo del sredstev — kakor poroča ljubljansko Delo — namenjen za gradnjo karavanškega predora.

Tako se bo veliki načrt o novi, sodobnim potrebam ustrezajoči povezavi med Avstrijo in Jugoslavijo po večletnem čakanju končno le premaknil za korak bliže svoji uresničitvi.

Zamejski maturanti

SEZNANJENI Z MOŽNOSTMI ŠTUDIRANJA V SLOVENIJI

Tudi letos so slovenski maturanti iz zamejstva obiskali visokošolske ustanove v Ljubljani, kjer so jih seznanili z možnostmi in pogoji tamkajšnjega študiranja. Že osmič je tako srečanje organizirala fakulteta za strojništvo, sodelovali pa so profesorji in študentje raznih fakultet ljubljanske univerze ter predstavniki republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter izobraževalne skupnosti Slovenije.

Skupino 67 maturantov slovenske gimnazije v Celovcu in slovenskih srednjih šol v Trstu so gostitelji seznanili z možnostmi in pogoji študija in bivanja v Ljubljani. Tolmačili so jim tudi možnosti štipendiranja ter določila meddržavnih dogovorov o medsebojnem priznavanju diplom, kar je seveda velikega pomena za študente, ko se odločajo za smer in kraj visokošolskega študija.

Obisk, ki je bil v četrtek prejšnji teden, je bil po ogledu življenja in dela na posameznih fakultetah zaključen s skupnim kosilom — saj je srečanje veljalo predvsem tudi navezavi stikov med matično Slovenijo ter mladimi pripadniki slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu.

Fried: zaveznik proti apartheidu

Ob svojem bivanju v Celovcu se je svetovno znani pesnik, pisatelj in humanist Erich Fried sestal z zastopniki obeh osrednjih slovenskih organizacij (srečanje je posredoval pisatelj Janko Ferk). Že od podiranja tabel in od šovinističnih izpadov proti bivšemu zveznemu kanclerju Kreiskemu v Celovcu, se židovski pesnik Erich Fried redno zanima za položaj Slovencev na Koroškem. Kot je povedal na prijateljskem pogovoru, se je že leta 1943 bavil s slovenskim vprašanjem, ko je v Londonu lektoriral pesem prijatelja Teodor Kramer, ki je bila posvečena odporniškemu gibanju Slovencev.

V imenu ZSO in NSKS sta Ericha Frieda izčrpno informirala o trenutnem narodnostnem položaju dr. Marjan Šturm in dr. Matevž Grilc. Erich Fried se je jasno izrekel proti ločevanju šolarjev po narodnosti, in izrazil svojo potrtost nad reakcionarnim, velikoavstrijskim in Slovencem nenaklonjenim vzdušjem. Situacija pa ni neizgledna in treba je ostati aktiven, „drugače čas ni na naši strani" je dejal. Tudi v svojem umetniškem pesniškem delovanju bo še naprej upošteval slovensko problematiko.

SREČANJE ALPE-JADRAN:

Ženske treh dežel terjajo

ENAKOPRAVNOST V POKLICNEM ŽIVLJENJU

Na podlagi sklepa, ki so ga sprejeli na zasedanju predstavnikov sindikalnih organizacij Furlanije-Julijske krajine, Koroške in Slovenije lani oktobra v Ljubljani, je bil prejšnji petek v Celovcu sestanek žensksindikalnih delavk treh dežel. Udeleženke so razpravljale o položaju in vlogi zaposlenih žensk ter o sindikalnem delu žensk v posameznih deželah, osrednja tema pa je bila enakopravnost žensk v poklicnem življenju in na delovnem mestu.

Razprava je pokazala, da imajo v posameznih deželah sicer različne družbene ureditve, da pa so problemi, s katerimi se srečavajo ženske v poklicnem življenju in delovnem procesu, kljub temu povsod enaki. Kritično so tudi ugotovile, da se veliko govori o vsestranski enakopravnosti žensk, toda kljub doseženim uspehom pri uveljavljanju v družbenem dogajanju predvsem na delovnem mestu še zdaleč ni mogoče govoriti o takšni enakopravnosti.

Na podlagi poročil in diskusije so udeleženke celovškega posveta izoblikovale svoje zahteve, ki se nanašajo zlasti na neomejeno pravico žensk do dela navkljub novim tehnologijam in recesiji, enakih izhodiščnih pogojev pri poklicnem izobraževanju in napredovanju v poklicu ter enakega plačila za enako delo. V skupni resoluciji so poudarile, da boj proti konservativnim tendencam, ki imajo za cilj zapostavljanje žensk, ne more biti zgolj naloga sindikatov, marveč mora biti obveznost vseh družbenih ustanov.

Za hitrejši promet

Na dvodnevnem zasedanju predsednikov trgovinskih in gospodarskih zbornic delovne skupnosti Alpe-Jadran, ki je bilo v Gradcu, so se zavzeli za hitrejšo odpravo blaga na mejah in v tej zvezi dali tudi pobudo za poenotenje carinskih formularjev in drugih dokumentov pri prevozu blaga.

Med drugim so se dogovorili, da bodo za vse dežele članice (na zasedanju v Gradcu so bile zastopane Štajerska, Koroška in Zgornja Avstrija, Slovenija in Hrvaška ter Beneška, Furlanija-Julijska krajina in Južna Tirolska) izdali skupno turistično karto. Z zanimanjem pa so sprejeli tudi prvo številko štirijezičnega biltena (v slovenščini, srbohrvaščini, nemščini in italijanščini), ki ga je tokrat pripravila gospodarska zbornica Slovenije, medtem ko ga bo v prihodnje prispevala tista zbornica, ki bo organizator srečanja.

Podvojitev brezposelnosti pri akademikih

Avstrijska visokošolska zveza in študentske organizacije so proglasile teden med 21. in 26. majem za akcijski teden proti brezposelnosti akademikov. Upanje absolventov avstrijskih visokih šol na zaposlitev se je spremenilo v obup: vsako leto se veča število tistih, ki ne dobijo zaposlitve.

V državah OECD (mednarodna organizacija za gospodarstvo zahodnih držav — op. ured.) je trenutno brez dela 35 milijonov ljudi. Da tudi Avstrija že dolgo ni več „otok blaženih", dokazuje ne nazadnje naraščanje množične brezposelnosti. Za leto 1984 so statistiki napovedali porast brezposelnih na okroglih 150.000.

Skokoma je naraslo tudi število nezaposlenih akademikov. V letu 1983 jih je bilo 1311. To je skoraj za 50 % več kakor v letu 1982. Toliko je registriranih pri delovnih uradih. Dejanskega števila nihče ne ve, saj za brezposelnega štejejo let tistega, ki je že kdaj delal. Novi absolventi visokih šol torej sploh niso všteti.

Premalo izobražencev?

Avstrija leži s številom svojih zaposlenih akademikov daleč pod povprečjem evropskih držav. Razne raziskave dokazujejo, da na nekaterih področjih celo primanjkujejo delovne sile z višjo kvalifikacijo. Iz neke študije ministrstva za zdravstvo je razvidno, da bo potrebnih do leta 1990 več novih zdravnikov, kot je trenutno inskribiranih študentov medicine. Razen tega je vse premalo pedagoških delavcev, psihologov ter strokovnjakov za varstvo okolja.

Zakaj torej brezposelnost?

Brezposelnosti pri akademikih vsekakor ni kriva nekakšna „poplava akademikov", kakor to hočejo nekateri ljudstvu dopovedati. Res je, da se število izobražencev veča — ravno tako se je stalno večalo število delavcev, toda nihče brezposelnosti pri delavcih ni razlagal s „poplavo delavcev". Brezposelnost pri delavcih, ravno tako pa tudi pri akademikih, je posledica krize kapitalističnega gospodarstva. Da bi kljub temu stopnjevali dobiček, mednarodni monopoli zdaj pospešeno uvajajo avtomatizacijo dela v produkciji in upravi — roboti nadomeščajo delavce v tovarnah, mikroelektronski računalniki pa izpodrivajo akademske delovne sile. Racionalizacija podjetij naj privede do večjih profitov na račun delovnih ljudi.

Politika sedanje vlade nič ni izboljšala. Obratno. Sklenila je dodatne obremenitve (predvsem davke), ki bremenijo predvsem nižje sloje. Krajšanje izdatkov za socialne zadeve, predvsem pri zdravstvu, izobrazbi in kulturi, je imelo za posledico naraščanje števila brezposelnih pri akademikih. Rešitev tega problema prav gotovo ne bo „delo ob priložnosti" (Zilk) ali pa zaposlitev pod kvalifikacijo (Fischer).

Žene posebno prizadete

V času krize se še bolj pogosto pojavlja mnenje, da je moški tisti, ki dobiva glavni dohodek, žena pa le stranskega. Posledica tega je, da ženi kot prvi odrekajo pravico do dela, češ, saj tako mož zasluži; toda nismo več daleč od tega, da bodo pravico do dela spremenili v loterijo. Konservativci danes že napihujejo podobo žene, ki stoji zopet za štedilnikom, skrbi za moža in otroke. Reakcionarni napadi na pravico do splava (Aktion Leben, Geborene für Ungeborene) dokazujejo, da bi nekateri ženo zabetonirali kot steber hiše in družine že najraje danes, ne šele jutri. Spričo takih teženj bo tudi žena z akademsko izobrazbo v bodoče težje dobila zaposlitev.

Za izboljšanje izobrazbe!

Stalno nam skušajo dopovedati, da je že preveč učiteljev in pedagogov. Ko bi ministrstvo za pouk in umetnost resno mislilo izboljšati način pouka ter izvesti že zdavnaj potrebne šolskoorganizatorične inovacije, bi jih bilo verjetno premalo. Namesto tega je ministrstvo za znanost poslabšalo situacijo študentov pedagogike. Absolventi pedagogike v bodoče ne bodo imeli več poskusnega leta za poučevanje. To leto se je do sedaj štelo kot delovno leto. Če po tem poskusnem letu niso dobili zaposlitve, so bili vsaj registrirani kot nezaposleni ter imeli socialno varnost. Po načrtih ministerija od zdaj naprej ne bodo imeli več praktične poklicne izobrazbe, pa tudi ne garancije za delo. Jasno, da se prizadeti branijo. Organizirali so že nekaj vseavstrijskih stavk in drugih protestnih akcij. Tako tudi manifestirajo v okviru akcijskega tedna pred ministrstvom za znanost.

Skrajšanje delovnega časa edini izhod

Študentje so v akcijskem tednu proti brezposelnosti akademikov predstavili svoje predloge za odstranitev brezposelnosti. Med drugim zahtevajo izgradnjo državnih ustanov za izobrazbo, zdravstvo, socialno varstvo in varstvo okolja, več investicij v državno industrijo, odpravo privilegijev, pravično porazdelitev družbenega imetja od zgoraj navzdol ipd. Kot načelno strategijo proti brezposelnosti pa študentje odobravajo 35-urni delovni teden ob isti plači. Ta zahteva že nekaj časa povzroča preplah v gremijih avstrijskega socialnega partnerstva. Partner Kapital se brani, partner Sindikat se zvija v kompromisih (35 ur samo ob zmanjšani plači!), čeprav je učinkovitost takega ukrepa neosporavana. Gre torej za to, da se uveljavijo interesi družbe (odstranitev brezposelnosti) napram interesom posameznih monopolov. Le-ti so v letih med 1981 in 1984 po podatkih Centralnega statističnega urada povečali svoje dobičke za 50 %. Težnja po stopnjevanju profita je jasno razvidna in prav nič narobe ni, če domnevamo, da se bodo Krejci in kompanjoni na vse kriplje trudili ohraniti tako stanje. Z uveljavitvijo 35-urnega delovnega tedna ob isti plači bi monopoli izgubili del svoje družbene oblasti. In res je, da se česa takega dejansko bojijo . . .

I. Sch.

Koroška vigred - četrti festival avstrijske literature

Kärntner Frühling — Koroška vigred, festival avstrijske literature je četrtič zaprl svoja vrata. Kot znano, se je odvijal pretekli teden v celovški Mestni hiši, ki je v tem času nosila naziv Dorf der poeten — vas pesnikov. Glavnemu organizatorju te literarne prireditve Del Vedernjaku je tudi tokrat uspelo v Celovcu zbrati vrsto avstrijskih pesnikov in pisateljev ter drugih kulturnih delavcev, ki so nastopali v okviru literarnega festivala z branjem iz svojih del ali z razpravami o raznih perečih vprašanjih, zlasti avstrijske kulturne scene.

Da so ob tako široko zasnovani prireditvi možne tudi napake ali spodrsljaji, je razumljivo. Ker pri tem gre večinoma za mlade literate in splošno uveljavitev njihovega položaja v družbi, so neizogibne tudi manjše ali večje zamere posebno, kadar gre za delitev sredstev oz. plačilo honorarjev. Mladi književniki tudi ne prikrivajo svojih misli in vsakemu povedo, kar mu gre. To, in še marsikaj, prireditvi daje veliko razgibanost, buri duhove javnosti. Temu primerna je tudi odzivnost javnih občil, ki prav z letošnjo Koroško vigredjo ne ravnajo v rokavicah. Toda kakorkoli že, Del Vedernjak, glavni organizator festivala, se zna braniti, kakor tudi organizirati denar iz javnih sredstev. Prav okoli tega je spet prišlo do glasnih nasprotij.

A Vedernjak zna stvari vrteti tako, da se o njem in njegovi prireditvi mnogo piše, da javnost o zadevi govori. To pa je za današnji čas že mnogo, toliko, da zbuja celo zavist — in tudi občudovanje. Vse je zgrajeno na senzacionalnosti, kar je žal edina možnost, namreč v tem prostoru in času opozoriti nase — na pesnike in pisatelje.

Del Vedernjak Koroško pomlad vedno povezuje tudi s koroško stvarnostjo, vanjo vključuje tudi slovenske koroške pesnike in pisatelje. Tako je bilo tudi letos, ko je enega izmed večerov posvetil koroški slovenski književnosti. Nekateri izmed obiskovalcev Koroške vigredi so zatrjevali, da je to bil najbolj soliden in konstruktiven večer festivala. Vsekakor drži, da je večer bil dobro obiskan, da so udeleženci za koroško slovensko književnost pokazali veliko zanimanja. Vedernjaku je treba priznati, da mu je letos uspelo k sodelovanju pridobiti najvidnejše slovenske pesnike in pisatelje, ki so nastopili na literarnem večeru, pritegnil pa je še Drabosnjakove komedijante s Kostanj in postregel tudi s filmsko dokumentacijo o velikonočnih šegah in navadah v Globasnici, delom amaterja Hanzija Elbeja.

Slovenski večer je po kvaliteti bil na višini. Drabosnjakovi komedijanti so s svojo značilno šaljivo pantomi-

mo, pa tudi z besedo opozorili na pereča vprašanja manjšinske politike, pri čemer so se ponorčevali iz siljenja predstavnikov v ta, od manjšine odklonjeni gremij. Drugi del so komedijanti oblikovali s senčno igro. Igralsko tehnično je bila zelo dovršena, medtem ko vsebinsko ni docela uspelo povedati tistega, v čemer je moč senčne igre. Toda to je bil prvi nastop te vrste igre Drabosnjakovih komedijantov, ki bodo tudi v tej zvrsti gotovo kmalu našli svojo smer.

Gustav Januš, Valentin Polanšek, Florjan Lipuš in Janko Ferk so se številnemu občinstvu predstavili z branjem svojih del. Januš in Lipuš sta brala v izvirnikih, medtem ko sta Polanšek in Ferk dodajala še nemške prevode.

Zelo razgibana je bila sledeča diskusija, ki je spet enkrat razgrnila položaj slovenskega pisatelja v koroški oz. avstrijski družbi. S strani avstrijskih pisateljev so slovenski kolegi bili deležni vse podpore. Tu je prišlo do izraza tudi dejstvo, kakšne privilegije imajo južni Tirolci — pa se njihovi skrajni desničarji veseno zavzemajo za odcepitev Južne Tirolske k Avstriji. Koroški pisci pa imajo velike težave za uveljavitev v Avstriji (razen če bi, kot je povedal Polanšek, vsak imel kakšnega Handkeja). Lojze Wieser je zbranim obrazložil položaj založnika v okviru manjšine ter težave, s katerimi se srečuje ob dejstvu, da je mali slovenski narod vrhu vsega še razdeljen s štirimi državnimi mejami, kar povzroča še dodatne težave, zato, je menil Wieser, je naloga založbe Drava tudi v tem, da slovenske avtorje potom prevodov posreduje nemškemu kulturnemu prostoru.

To in še marsikaj je bilo povedanega na četrtkovem čeveru. Upamo, da bo slovenska književnost na Koroškem potom Koroške pomladi deležna večjega zanimanja, saj končno gre za del avstrijske kulturne produkcije. S tega vidika je Vedernjakovo vključitev slovenske književnosti v Kärntner Frühling - Koroško pomlad treba videti kot nekaj pozitivnega - tudi s tega zornega kota, ker se ob tej priložnosti tudi nemško pisoči avtorji v svojih prispevkih ukvarjajo z našo problematiko in s tem koroški slovenski literaturi izražajo svojo solidarnost.

„Vigred“ in nevihte

Z uveljavljanjem literarne „koroške vigredi“ smo doživeli prave publicistične nevihte, ki so se kot lokalne plohe usule na organizatorje. Eden izmed „nenavadnih“ organizatorjev je bil strelovod, tako, da je zaradi tega grmenja koroška javnost premalo zvedela o vsebini tega mladega kulturnega festivala.

Eno izmed zanimivih predavanj na visoki znanstveni ravni se je vrtelo okoli Nietschejeve ugotovitve, da je „najboljša maska, ki jo nosimo, naš lastni obraz“. Tudi ta javna polemika o načinu organiziranja, in o uradni finančni podpori, se mi zdi v pretežni meri maska, za katero se skriva nezadovoljstvo etabliranih, ker pač nekateri — in teh je vedno več — temeljito in odprto govorijo o neprijetnih razvojih v naši družbi.

O problemih današnjega individualiziranega človeka, ki izgublja v tem odtujenem svetu občutek za lastno telo, ki mu zmrzujejo čustva in zanika spolnost, ki se mora soočati s turističnim potujčevanjem vasi, so med drugim brali avtorji pred — skoraj vse sedem dni — napolnjeno dvorano. Intenzivno so govorili o dostikrat skrivljenem odnosu evropskega človeka do tujih kultur, o položaju Slovenca na Koroškem, a tudi o tem, kako se v teorijah velikih evropskih filozofov (Hegel, Freud) skrivajo elementi šovinizma. Vprašanja torej, ki bi morala iti marsikomu pod kožo, katerih pa se je seveda lažje izogibati. Baviti se z njimi pomeni dosti truda in napora.

Nevihte okoli „vigredi“ so izzvale pri sodelujočih še večjo solidarnost in samoiniciativnost, hkrati pa so skupno pozvali mestno upravo, naj v bodoče manj birokratično podpira to iniciativo.

v.

Breze 1984 - 13. mednarodno pisateljsko srečanje

Danes zvečer se bo v Fresachu - Brezah na zgornjem Koroškem pričelo 13. mednarodno pisateljsko srečanje, ki ga prireja Kärntner Schriftstellerverband - Zveza koroških pisateljev. Srečanje, na katerem pričakujejo 60 pisateljev, bo trajalo do prihodnje nedelje.

Srečanje je, kot je predstavnikom tiska in drugih javnih občil povedal predsednik Walther Nowotny, v prvi vrsti namenjeno dialogu besednih ustvarjalcev iz vzhoda in zahoda. V nasprotju z dosedanjimi srečanji v Brezah bodo letos referenti obravnavali več tem, udeleženci pa v diskusijah zavzemali svoja stališča. Predvsem pa gre za to, da v tem času udeleženci navežejo trajnejše prijateljske vezi. Nowotny je dejal, da taka srečanja že rodijo sadove, saj je prav na osnovi le-tega že prišlo do izdaj knjig, ki so jih udeleženci iz tuje književnosti prevedli v jezik svojega naroda. Tako bodo letos v Brezah predstavili antologijo slovenske koroške poezije, ki jo je v angleščino prevedel Herbert Kuhner, souredil pa Feliks J. Bister.

V Brezah letos pričakujej pisatelje iz Zvezne republike Nemčije, Nemške demokratične republike, Švice, Romunije, Madžarske, Jugoslavije, Luxemburga, Francije, Poljske, Češke in iz Avstrije. Med udeleženci sta tudi slovenski koroški pesnik Valentin Polanšek in Feliks J. Bister, iz Slovenije pa so napovedani Anja Uršič, Jaro Dolar, France Filipič in Žarko Petan.

Tajnik Presien je povedal, da se je dosedanjih srečanj udeležilo skupno 420 pesnikov, pisateljev in esejistov iz vzhodnih oz. zahodnih evropskih držav. Zanimivo je tudi to, da srečanje krijejo do polovice iz deželnih in državnih sredstev, drugi del pa prispevajo zasebna podjetja in ustanove.

ŠENTJAKOBSKI VIŽARJI IN SKLADATELJI

Ob 10-letnici mešanega pevskega zbora „Rož“

(Uvod iz koncertne knjižice)

19. januarja 1974, v mrzlem zimskem večeru, se nas je trinajst za petje najbolj zagretih domačinov sestalo na prvi pevski vaji s trdnim namenom, da prekinemo pevsko mrtvilo v domačem društvu in nadaljujemo poslanstvo, ki ga je že leta 1899 zastavil prvi šentjakobski moški pevski zbor „Rožica“. Z mladostnim poletom in z veliko volje smo premagovali vse nevšečnosti, ki tako ali drugače spremljajo vsako novo skupino in po pičlem letu vztrajnega dela smo stopili pred domače občinstvo s prvim samostojnim koncertom „Rožanska ljudska pesem“. Odmevnost poslušalcev nam je bilo potrdilo, da smo ubrali pravo pot. Številčno in kakovostno smo rastli, pridobivali smo pevce s širšega rožanskega območja in se zapisali tudi v slovenskem kulturnem prostoru, predvsem zaradi vselej stilno zaokroženih koncertnih sporedov, s katerimi smo vnesli svežino na naše koncertne odre. „Rožanski ljudski pesmi“ je sledila koncertna obdelava in upodobitev ziljske svatbe „Vascit pr Zile“ (za nas jo je priredil skladatelj Samo Vremšak) ob imenitnem sodelovanju Akademske folklorne skupine France Marolt iz Ljubljane, nato „Pesmi narodov“ (peli smo v 13 jezikih), pa ciklus skladb na besedila koroških pesnikov, spored ljudskih pesmi, pokukali smo v renesančno zborovsko zakladnico, zaplavali v romantiko ter se spoprijeli s sodobno pevsko literaturo in njenimi kompozicijskimi prijemi.

Po tem razpetem loku smo se sedaj vrnili tja, kjer smo začeli: na domačo grudo, ki v svojih nedrih skriva še nič koliko drobnih dragocenosti. Izgrebli smo jih iz zemlje, iz njenega izročila, pobrskali smo po starih, zaprašenih arhivih. In kaj smo odkrili? To je predvsem svet majhnega, ob bleščečih delih pomembnih skladateljev in proslavljenih pesnikov na videz nepomembnega, preprostega, celo okornega ustvarjalca. Vendar smo v njih odkrili lepoto, toplino in izpovedno moč, vrednote, ki jih nosijo v svojem sporočilu nekoliko moralistični pevski pridigar Andreaš, zadolženi in „shavžvani“ furman Afernik, rodoljubni župnik Treiber, preprosti pastir Mlinarčev Hajnža, veseli muzikant Rauter ter vse preveč skromni in tihi skladatelj Nagele. Vsi so pač naši, njihove korenine so srkale iz domače zemlje, zato so nam še toliko dražji. Ponosni smo nanje in veseli, če jih bomo lahko predstavili čim širšemu krogu poslušalcev.

Zdaj, ob majhnem jubileju, skušamo pregledati prehojeno pot. Je bila prava? Kaj smo sejali in kaj poželi? Takole bi dejali: preorali smo 505 pevskih vaj, vanje vsadili 146 pesmi in poželi 191 koncertov in nastopov. Ob razmerah, v katerih delujemo, smo lahko zadovoljni. Kaj bi še napisali? Ob vsem povedanem morda še to, da smo sicer podobni vsem drugim ljubiteljskim skupinam: predvsem oznanjujemo slovensko kulturo doma in v zamejstvu in še malo dlje na primer v Nemški demokratični republiki ali na nepozabni koncertni turneji po Srbiji, veselimo se uspehov, recimo na tekmovanju slovenskih pevskih zborov v Mariboru, tarejo nas tudi podobne tegobe: finančni problemi (le kdo jih nima), razčiščevanje na srečo ne prepogostih nesoglasij v samem zboru in v njegovem odnosu navzven, do družbe, doživljamo krize in ponovne vzpone, vendar vselej vztrajamo, prepričani v pravilnost svojega poslanstva. Podpora kulturnih organizacij in zanimanje poslušalcev za naše delo sta nam vzpodbuda, da nadaljujemo.

pevke in pevci
mešanega pevskega zbora „Rož“
Šentjakob v Rožu

Podpisne pole poziva

PROTI APARTHEIDU V AVSTRIJI

vrnite izpolnjene (ali tudi le delno izpolnjene) najkasneje do 20. junija Klubu slovenskih študentov in študentk na Dunaju 1070, Mondscheingasse 11

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ vabi na

K O N C E R T

ŠENTJAKOBSKI VIŽARJI IN SKLADATELJI

ob 10-letnici Mešanega pevskega zbora „Rož“

v sob. 2. junija 1984, ob 20.30 uri v kulturnem domu v Šentjakobu.

Za rekreacijo v planine

Od meseca maja naprej naši planinci spet normalno dežurajo v svoji planinski postojanki „Koči nad Arihovo pečjo" na planini Bleščeči pod mogočno Jepo; normalno zato, ker pozimi dežurajo naši planinci samo ob nedeljah, ne pa ob sobotah in praznikih, kot je to v praksi od maja naprej do prvega snega. Gotovo se boste vprašali, zakaj naši planinci dežurajo tudi pozimi, ko pa so vse druge planinske koče zaprte. To je predvsem zaradi tega, ker je treba vsak teden, in to ob nedeljah, vremensko postajo, ki jo upravljajo naši planinci, na Bleščeči, oskrbovati — izmeriti količino padavin, zamenjati list s podatki o temperaturi in vlagi. . .

S tem pa je hkrati tudi povedano, da imajo naši planinci na Bleščeči vremensko postajo ter da so najprizadevnejši dežurniki hkrati tudi meteorologi, ki s posebno ljubeznijo upravljajo svojo vremensko postajo. Čeprav je že globoka pomlad, je letos na Bleščeči še sneg, ki pa se bo počasi tudi moral umakniti vedno bolj toplim sončnim žarkom, tako da bodo naše planine in gore spet pristopne za navadne zemljane. Začeli se bodo izleti v naravo zlasti v planine in tu je prav Bleščeča s svojo planinsko postojanko zelo prikladna za prijetne izlete v gorsko naravo. Slovenska planinska postojanka „Koča nad Arihovo pečjo" sredi male planine Bleščeče, je poleti in pozimi zelo priljubljena izletniška točka, na višini 1084 metrov. Odprta je kot že omenjeno, od maja naprej vsako soboto (najkasneje od 16. ure naprej) in nedeljo ter ob praznikih. Koča ni oskrbovana (samoprehranjevalnega značaja / Selbstversorgerhütte), pač pa imajo obiskovalci koče možnost, da se v njej zadržujejo in si sami pripravijo jed (na razpolago kuhinja) in da se počutijo v njej kot doma. Koča je zelo preprosta in prav zaradi tega zelo privlačna. V koči lahko prenoči na skupnih ležiščih 20 do 30 ljudi. Mimo koče vodi znana planinska transverzala Ö3, ki se vleče od avstrijsko-madžarsko-jugoslovanske tromeje preko Karavank in Karnijskih Alp do Južne Tirolske. Planinci, ki delajo to pot, radi prenočujejo v tej koči. Z Bleščeče oziroma od slovenske koče so možni številni lepi izleti. Najbolj obiskana je seveda Jepa (2143 m), ki jo je možno doseči v treh do štirih urah. V pičlih treh urah pa si lahko na Komnici (1739 metrov), severni sosedi Jepe, ki ju loči visoko ležeča planina Borovščica, kjer se nahaja planinska postojanka Beljaške sekcije Avstrijskega Alpenvereina Bertahütte. Z Jepe je posebno lep pogled na Triglav ter na Visoke Ture, kjer najbolj privlačita pogled ostri vrh Großglocknerja in široka gmota Hochalmspitze. Prav nič manj privlačen pa je vrh Gračenice (1362 m) vzhodno od Bleščeče, ki ga je možno doseči v dobri uri. Skoro vsak obiskovalec slovenske koče obišče ob tej priložnosti tudi bližnjo Arihovo peč (1054 m), na kateri kraljuje lovska koča, sedaj že pokojnega dr. Kristija Pušnika. Koča je samo pet metrov oddaljena od prepada — gornjega roba severne stene Arihove peči. Od tam je lep pogled na Baško jezero in mesto Beljak. Najnižja točka med Arihovo pečjo in Gračenico se imenuje Grlo. Vsakih nekaj let, kadar zelo dežuje, pridere skozi Grlo voda, ki tvori 20 metrov visok slap imenovan Kolovrat. Še kakšnih 50 metrov pod vznožjem Arihove peči pa je lesen križ in mesto, kjer je v zadnji vojni bil partizanski bunker, ki je bil izdan in je ob napadu nanj zgubilo življenje 8 partizanov. To se je zgodilo meseca februarja leta 1945, tri mesece pred koncem vojne.

Najprikladnejši pristop do planinske koče je z naselja Kopanje, do kamor vodi z Ledinc oz. od rožanske cestne magistrale asfaltirana cesta do gostilne Türkenkopf, ki je znana po odlični postrežbi (veliko parkirišče za avtomobile). S Kopanj do planinske koče je slabo uro hoje po gozdni cesti prav do koče. Druga pot, nekoliko daljša, pa pelje iz Šentjakoba oziroma Podroščice preko Svaten na Čemernico do Polanca (asfalt), od koder je do koče pičlo uro in pol hoje.

Planinska postojanka Slovenskega planinskega društva Celovec na Bleščeči spet vabi in se veseli vašega obiska.

Ključ za kočo dobite pri Slavku Stickru v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu.

Blažej-center - nova trgovina v Pliberku

Trgovina Blažej v Pliberku, ki se odslej imenuje Blažej-center, je doživela popolno prenovitev. Lastnik Valentin Blažej je pred dobrim tednom vabil na otvoritev, da so kupci lahko videli, kako je moderniziral svojo trgovino. Čeprav je skoraj neverjetno, ima Blažej-center skupno 1.550 m² prodajnega prostora. Od tega jih zavzema 500 Konzum, ki ima to površino v najemu, Blažej center pa v pritličju in v prvem nadstropju 800, k temu pa pride še 250 kvadratnih metrov skladiščnih prostorov.

Valentin Blažej, ki je svojo trgovino oz. podjetje ustanovil pred 33 leti v Libučah, je v Pliberku kupil Metnitzevo hišo in jo od leta 1967 postopoma širil. Danes Blažej-center zaposluje 15 ljudi, trgovina pa je specializirana in razdeljena na več oddelkov. Tako je kupcem na voljo sledeči sortiment: Kuhinjska oprema, oddelek orodja za rokodelčenje, za električne inštalacije in Hi-Fi-video-stereo naprave, za opremljanje stanovanj in drugih prostorov in vse kar je potrebno za gradnjo. V prvem nadstropju je nameščen oddelek otroške konfekcije ter oddelek za nego otrok, oddelek artiklov za darila, velik izbor igrač ter camping opreme.

S tem je Blažej-center v najkrajšem času ustvaril mestu Pliberk potreben trgovski center, s tem pa tudi prispeval k poživitvi gospodarstva v občini.

Z namestitvijo trgovine Konsum v okviru Blažej-centra imajo stranke možnost nakupa vseh za potrošnjo potrebnih artiklov v eni hiši.

OBIŠČITE WERNER BERGOVO GALERIJO V PLIBERKU!
Odprta je dnevno od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

Polanca s Čemernice ni več

Pretresla nas je žalostna vest, da je v beljaški bolnici v 77. letu starosti umrl Franc Velikogne pd. Polanc s Čemernice nad Šentjakobom v Rožu. Kar nenadoma nas je zapustil, zato je bila tudi vest o njegovi smrti tem bolj boleča. Poleg svojcev ga najbolj pogrešajo naši planinci, ki so ga radi obiskovali na njegovi samotni domačiji na Čemernici. Posebno rad je zahajal na Bleščečo, kjer je v mladih letih pasel živino. Mnogo je vedel povedati in vedno smo ga radi poslušali, ko je pripovedoval o življenju prebivalcev pod Jepo, o mlinih, ki so jih gonili potoki izpod Karavank, o krajevnih imenih itd. Na letošnjem zimskem pohodu „Arihova peč" pred pičlimi tremi meseci je bil še ves razvnet za ta pohod, ki je omogočen predvsem zaradi tega, ker je on dal vsako leto za ta dan na razpolago svojo hišo, od koder se je odvijal pohod.

Ker njegova kmetija, na kateri je sam gospodaril, ni bila tako velika, da bi ga vzdrževala, se je moral zaposliti in tako je dolga leta delal na Liechtensteinovi žagi. Franci Velikogne je bil velik rodoljub in izredno skromen mož. Kot zvest bralec Slovenskega vestnika, je bil med drugim tudi vedno na tekočem, kaj delajo naši planinci. Vedno jih je z veseljem sprejel in se pozanimal za to in ono. Predvsem ga je zanimalo, kako je na Bleščeči, pod Arihovo pečjo, na Gračenici, na Kopanju itn. Zadnja leta je bil bolj doma. Če mu je bilo dolgčas, je šel k edinima sosedoma na Čemernici Rupu ali Majarju, s katerima je imel stalni kontakt. Smrt ga je doletela ravno v najlepšem letnem času, ob cvetenju narcis, ki obdajajo njegovo samotno domačijo.

Starega Polanca bomo zelo pogrešali. Težko se bo navaditi na to, da ga ne bo več mogoče obiskati v njegovi samotni, vendar prijazni in prijetni hiši, kjer je pripovedoval o svojih mladostnih časih in se zanimal ter bil stalno na tekočem, kaj se dogaja doma in po svetu. Zlasti ga bodo pogrešali naši planinci, ki so imeli z njim še posebno tesne stike in se veselili srečanja z njim.

V soboto smo ga spremili k zadnjemu počitku na šentjakobsko pokopališče. Ohranili ga bomo v nepozabnem spominu. Sestram z družinama, ob težki izgubi, izrekamo naše globoko sožalje.

100 let Koroškega deželnega muzeja

Deželni muzej za Koroško je prejšnji teden slovesno obhajal 100-letnico svojega obstoja, ki je bil povezan s slavnostnim koncertom v celovškem Domu glasbe.

Pobudo za ustanovitev Koroškega deželnega muzeja je že pred 140 leti dalo Društvo zgodovinarjev (Geschichtsverein) in leta 1884 je prišlo do realizacije te pobude. Danes predstavlja Koroški deželni muzej mogočno znanstveno ustanovo z matičnim objektom v Celovcu in ekspoziturami – Teurnia, Štalenska gora, muzej na prostem v Gospej sveti, muzej za pohištvo v stari proštniji, prirodoznanstveni muzej v gradu Sandhof (v pripravi).

Koroški deželni muzej ne hrani samo pričevanj o preteklosti, marveč tvori tudi sedanjost in prihodnost. Koroški deželni glavar Wagner je v svojem slavnostnem govoru med drugim pozval učiteljstvo, da naj obisk muzeja s šolarji in dijaki smatrajo kot notranjo obveznost in ne kot sitno dolžnost. Nadalje je v zvezi s centralno koroško deželno razstavo (v pripravi) menil, da bi bilo vsekakor bolje, da se vse kulturne dobrine Koroške postopoma uredi in sanira, da bi le-te predstavljale veliko nenehno razstavo. Koroški deželni muzej pa nima namena pokazati samo, kaj vse so v preteklosti ustvarili vladajoči krogi, marveč ustvariti sliko, kaj vse so prispevali različni narodi v prid kulturnega razvoja koroške dežele. V kratkem bo deželni muzej izdal koroški kulturni zemljevid za izletnike, ki naj bi spodbujal k še boljšemu spoznavanju kulturnih dobrin Koroške.

Darujte za Rdeči križ

PRIREDITVE

VRBA

OTROK USTVARJA - KIND AKTIV
v nedeljo 3. 6. 1984 ob 17. uri v slavnostni dvorani v Vrbi.

OTOK KRK

LETOVANJE V NOVI BAŠKI NA OTOKU KRKU
od 17. do 31. julija 1984
Prijave sprejema najkasneje do 10. junija 1984 SPD „Edinost", Jožko Hudl, 9150 Nonča vas 81
Letovanje s prevozom stane 1200 šil.
Otroci bodo ves čas letovanja pod nadzorstvom učiteljev in zdravnika.
Pogoj: starost od 8 do 13 let.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Edinost" Pliberk

SVEČE

DRUŽINSKI IZLET NA MAČENSKI VRH
v nedeljo 3. junija 1984
Zbirališče in odhod: ob 8. uri zjutraj na sejmišču. Na vrhu bo nedeljska maša, nato piknik.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Kočna" Sveče

CELOVEC

RAZSTAVA SLIK ANDREJA KOSIČA IZ GORICE
je prosto dostopna do 30. junija 1984 v poslovnem času Mohorjeve knjigarne. Tudi možnost nakupa slik.

PLIBERK
Veseloigra
„GOSPA MANISTRICA"
v soboto 2. 6. 1984 ob 20.30 uri v farni dvorani v Pliberku. Gostuje dramska skupina „Simon Gregorčič" iz Velike Nedelje.
Prireditelj: MePZ „Podjuna-Pliberk"

CELOVEC

PROSLAVA
v spomin na 80-letnico rojstva Srečka Kosovela
v petek 1. 6. 1984 ob 20. uri v Mladinskem domu SŠD, Celovec, Mikschallee 4
S kulturnim sporedom gostuje KUD „Ivan Novak-Očko" iz Tacna pri Ljubljani. Prireditelja: Slovenska prosvetna zveza in Mladinski dom SŠD

ŠENTJAKOB V ROŽU
Predavanje
KOROŠKI SLOVENCI IN CERKEV
nem.
v petek 1. 6. 1984 ob 20. uri v farni dvorani v Šentjakobu v R.
Predava: univ. asist. dr. Gertraud Putz (Salzburg), nato diskusija, ki jo vodi dr. Reginald Vospernik.
Prireditelj: Katoliška prosveta v Šentjakobu

REBRCA
TEDEN MLADIH UMETNIKOV
od ponedeljka 30. 7. do sobote 4. 8. 1984 v mladinskem centru na Rebrci.
Prireditelja: Krščanska kulturna zveza in Mladinski center na Rebrci.
Vsi, ki bi radi sodelovali naj se že sedaj prijavijo.

REBRCA
Seminar za mladinske zborovodje in voditelje otroških skupin
od sobote 9. 6. 1984 ob 13. uri do sobote 9. 6. 1984 ob 13. uri v mladinskem centru na Rebrci.
Seminar bo vodila priznana glasbena pedagoginja in avtorica neštetih knjig prof. Mira Voglar iz Slovenije
Prispevek: polni penzion 150 šil.
Prijave sprejema Krščanska kulturna zveza, Viktringer Ring 26 v Celovcu

PODELITEV BRALNIH ZNAČK
Slovenska prosvetna zveza organizira spet podelitev bralnih značk, tokrat v torek 5. junija 1984 v treh koroških krajih — v ljudski šoli v Sele-Zgornjem Kotu ob 12.30 uri (že petič); na Radišah v Kulturnem domu ob 15.30 uri (prva podelitev) ter v Kulturnem domu v Celovcu, Mikschallee 4, ob 18.45 uri (šesta podelitev). Bralne značke bosta podelila pesnica in pisateljica Brenk Kristina in ilustratorka Jelka Reichman.

Iniciativa za dvojezično šolo v Celovcu vabi vse sodelavce na

SREČANJE

ki bo v torek 5. junija 1984 ob 19. uri v celovškem Volkskellerju.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

OTVORITEV PLANINSKE POSTOJANKE NA GOLICI

v nedeljo 3. junija 1984 ob 11. uri
Možnosti pristopa do postojanke na Golici so različne: preko Ljubelja ali preko Korenskega sdela ali pa iz Podroščice z vlakom na Jesenice. Od tam z avtobusom ali z lastnimi vozili v vas Planina pod Golico in nato peš naprej.

DOM V TINJAH
Otvoritev razstave del **Vere Trstenjak-Jovičič** v soboto 2. 6. 1984 ob 20. uri. Obrobni program: slavnostno razkritje kipa dr. Antona Trstenjaka — Tomaž Bole bere iz svojih del — nastop MePZ iz Žitare vasi
Od sobote 2. 6. do nedelje 3. 6. **Romarsko potovanje** v Altötting, Dachau, München in Oberndorf za župni je: Dobrla vas, Žitara vas, Galicija, Apače, Šmarjeta, Glinje, Borovlje, Kapla ob Dravi, Šentjanž, Sveče, Podgorje, Šentjakob, Rožek in Lipa.
V nedeljo 3. 6. 1984 ob 19.30 uri **Koncertni in recitativni večer: „Lirika in glasba iz latinske Amerike"** Nastopajo: Peter Uray, Adolf Sawoff in Hannes Brandau

ŠENTPRIMOŽ
Mladinska spevoigra:
SALON EXPON
avtor teksta: Jana Kolarič
avtor glasbe: Jože Skrinar
v soboto 16. 6. 1984 ob 14.30 uri v Kulturnem domu v Šentprimožu.
Spevoigro bo izvajal Mladinski pevski zbor Trbovlje pod vodstvom prof. Ide Virt.
Prireditelj: Krščanska kulturna zveza s soprireditelji: otroški zbori SPD „Danica", Škocijan, SPD „Srce", Šentlipš in otroška folklorna skupina SPD „Trta"
Nastopale bodo vse zgoraj omenjene skupine!

Nove obleke za pevski zbor SPD „Vinko Poljanec"

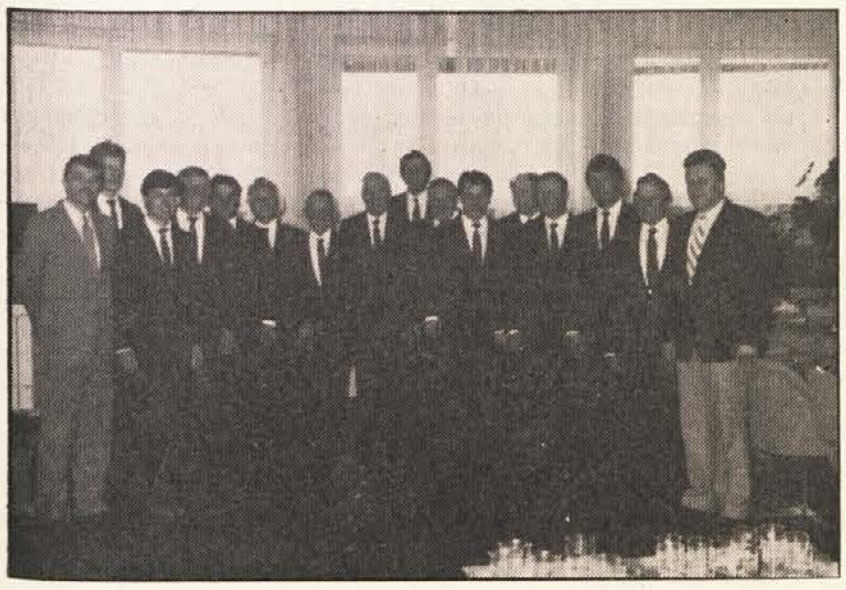

Moški pevski zbor SPD „Vinko Poljanec" je dobil nove obleke. To je bilo povezano tudi s stroški, ki jih društvo samo ni v stanju pokriti. Zato se je vodstvo SPD „Vinko Poljanec" obrnilo na škocijansko občino, ki je prispevala nekaj sredstev, večino pa so pokrila domača podjetja, pri čemer se je posebno trudil predsednik ZSO in direktor tovarne celuloze Obir, dipl. inž. Feliks Wieser. Pomagala pa je tudi dobrlovaška Posojilnica.

Obleke, ki jih je izdelalo podjetje Kroj v Škofji Loki, so škocijanski pevci v okviru male svečanosti prevzeli 11. maja letos. Datum prevzema seveda ni bil slučajen, saj so se pevci z novimi oblekami že 12. maja predstavili v Kamniku, kjer že vrsto let gojijo tesne prijateljske stike s tamošnjim pevskim zborom Solidarnost. V nedeljo 13. maja pa so nastopili pred domačo publiko v Škocijanu.

Škocijanski pevski zbor je nove obleke gotovo zaslužil, saj je eden izmed vidnih kulturnih činiteljev v občini, ki že desetletja goji pevsko kulturo, v zadnjih letih nastopa tudi v okviru turistične sezone, ko turistom posreduje lepote slovenske koroške narodne in druge pesmi.

S tem, da ima pevski zbor SPD „Vinko Poljanec" nove obleke, finančne skrbi društva nikakor niso odpravljene, ampak bo potrebno še zbiranje in naslavljanje prošenj za podporo. Predstavniki škocijanskega društva so nam povedali, da so se z pomoč obrnili tudi na Urad koroške deželne vlade, da pa od tam še niso dobili odgovora. Vzlic zapisanemu dejstvu, da škocijanski pevski zbor deluje že toliko let in da po svoje prispeva tudi k bogatitvi kulture v deželi, je pričakovati, da deželna vlada ne bo dala odklonilnega odgovora, ampak društvu v Škocijanu dodelila ustrezno finančno podporo.

Škofiče - Tone Umek, 80-letnik

V Škofičah je pred kratkim obhajal svojo 80-letnico Tone Umek, znan širom Koroške kot velik rodoljub in prizadeven borec za narodne in socialne pravice. Vse to je tudi bil vzrok, da so ga tistega usodnega aprila 1942 z družino pregnali v tujino. Po povratku iz izseljeništva se je takoj lotil obnove svojega doma, na katerem so gospodarili tujci, in pa tudi obnove opustošene Posojilnice, pri kateri so mu zaupali mesto predsednika nadzornega odbora.

Naš jubilant je rojen Podjunčan iz Gorenč vendar ga imamo za Gorjanca. Usoda ga je namreč zanesla med Gorjance v Hodiše, kjer je opravljal službo mežnarja in organista in hkrati bil tudi pevovodja tamkajšnjega pevskega zbora Slovenskega prosvetnega društva „Zvezda". V Hodišah je spoznal življenjsko družico in se poročil. V Škofičah je tik pred priključitvijo Avstrije k Nemčiji kupil Kramarčevo hišo in se potem kot tesar prebijal skozi življenje. Izseljeništvo ga ni strlo, nasprotno, še bolj se je zavzemal in prizadeval ohraniti našo narodno skupnost. Po smrti škofiškega cerkovnika je njegovo mesto prevzel Tone Umek in pridno vadil cerkveni zbor in pevski zbor SPD „Edinost". Bil je izredno talentiran zborovodja in za njega časa so škofiški pevci sloveli daleč po Koroški in še preko meja. Tone Umek pa je bil tudi podjeten gospodarstvenik in si zgradil še novo hišo, tako da se sedaj njegovi nasledniki bavijo s turizmom. Sploh je Tone izredno priljubljena osebnost, vedno smejočega obraza. Kljub letom se ni mnogo spremenil, še vedno pomaga, kjer je pomoč potrebna in je ni prireditve, da Toneta ne bi bilo zraven. Z velikim zanimanjem zasleduje dogodke doma in po svetu in pridno prebira slovensko čtivo, še prav posebno Slovenski vestnik. Za dolgoletno delo v kulturi in prosveti na Koroškem je prejel Drabosnjakovo priznanje in druga odličja. Ob njegovem prazniku so ga obiskali domači prosvetaši in zadružniki ter zastopniki Slovenske prosvetne zveze in mu iskreno čestitali z željo, da bi bil zdrav in srečen ter še mnogo let med nami.

Prva geološka transverzala v Evropi

Pred kratkim so v Karavankah otvorili prvo jugoslovansko in evropsko geološko transverzalo. Otvoritelji te pomembne posebnosti so člani tržiškega društva prijateljev mineralov in fosilov. Njih namen je domačim in tujim ljubiteljem narave približati bogata nahajališča zlasti paleozojskih fosilnih ostankov in zanimive razvoje triasnih in jurskih plasti.

Otvoritev te poti je bila v svetovno znani Dolžanovi soteski ob cesti iz Tržiča proti Jelendolu. V prvi fazi je urejena predvsem Dolžanova soteska, sledil pa bo še ostali del med Jezerskim in Jesenicami.

Po dokončani ureditvi bo transverzala vodila z Jezerskega preko Pečovnika, Dolge njive, Kofc, na Prevale, Begunjščico, Zelenico, do Valvazorjevega doma in čez Pristave do Jesenic. Obiskovalcem te poti bodo v pomoč vodnik, geološki in planinski zemljevid ter markacije. Pot pa bo zanimiva tudi zaradi drugih naravnih znamenitosti, kot so lepi planinski predeli s planšarijami in drugimi naravnimi lepotami.

●

V prvi polovici junija bo krenila na pot v Grenlandijo mednarodna alpinistična odprava, ki jo vodi Italijan Gianni Pais Becher z devetimi drugimi Italijani. Nadalje so v odpravi en Danec, dva jugoslovanska alpinista Peter Podgornik (že predaval v Celovcu) in Janko Humar ter prvič v zgodovini tudi dva Eskima.

●

Italijanski alpinist nemškega porekla Reinhold Messner je moral opustiti vzpon na 8167 m visoki Dhaulagiri v Himalaji zaradi slabega vremena. Messner se je s svojo osemčlansko odpravo 7. maja povzpel do tabora 3 na višini 7400 m, nato pa so jim viharji in plazovi preprečili naskok na vrh. Messner je zaman poskušal vzopn na Dhaulagiri že leta 1977.

O ženskah za moške

„Ženske, zakaj ponavljate vloge, ki ste se jih naučile v vzgoji, v vzgoji, ki so jo oblikovali moški po svoji glavi?" sprašuje Medea molčeče ženske, ki jih upodabljajo velike negibne lutke. „Medea" je bil eden izmed treh komadov, ki jih je predvajal med 17. in 24. majem Celovški ansambel (Klagenfurter Ensemble). Medea, ki jo je igrala Maja Millonig, neizprosno obtožuje nadvlado moškega nad žensko, spodbuja ženske, naj se zavedajo svojega položaja. Dario Fo in Franca Rame sta s tem komadom na novo oblikovala že klasično temo iz grške mitologije, kjer izbruhne Medea iz svoje vloge s tem, da umori svoja dva otroka.

Ostala dva komada, ki sta vzeta tudi iz dela „Samo otroci, kuhinja in cerkev" se imenujeta „Če je ženska sama" in „Pogovor kurbe v umobolnici". Prvo enodejanko je igrala Wilrun Arrich in prepričljivo upodabljala žensko, ki jo mož zapira v stanovanje in se mora prebijati skozi monotonost vsakodnevnega gospodinjskega dela. V svojem monologu obračuna tudi z vsemi moškimi, ki jim gre roka avtomatično na ženske zadnjice. Na moške pa je naslovljen tudi monolog prostitutke (Sigrun Geilberger), ki razlaga zdravnici svojo usodo, ki jo je iz nečloveškega akordnega dela v tovarni vrgla ob rob družbe, kjer je še bolj kot prej samo še objekt finih na drugi strani pa krutih moških.

Maja Millonig kot Medea

Vsi komadi so nastali v Italiji ob sodelovanju ljudstva, saj sta jih avtorja dva meseca dolgo predvajala v neki Milanski tovarni, dokler se po oceni gledalcev niso izcimili tisti prizori iz zatiralskega vsakdana, pri katerih človek začne premišljati ali tudi od srca smejati. Ansamblu z režiserko Lilo Buchacher bi ob takih komadih bilo le želeti, da pride več gledalcev.

NAGRADNI NATEČAJ MD

Mohorjeva družba v Celovcu je razposlala razpis za nagradni natečaj potom katerega želi priti do biografskega romana o kakšni znameniti osebnosti koroške slovenske zgodovine.

V razpisu je med drugim povedano, da manuskript ne bi smel biti manjši od 80 tipkanih strani in tudi ne večji od 150 strani. Besedilo naj bo označeno s šifro, ime in naslov avtorja pa zalepljena v kuverti.

Nagrada razpisa je samo ena in znaša 25.000 šilingov. Rok za oddajo rokopisa je konec leta 1985. Odločitev žirije, kateremu avtorju bo nagrada podeljena, bodo razglasili ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarja 1986. Za nagrajeno delo si založba pridržuje pravico objave, avtorjem pa bo plačala običajni honorar.

OBVESTILO IN VABILO

Letos prirejamo že **3. tradicionalno srečanje brigadirjev-veteranov mladinskih delovnih brigad** iz prvih povojnih let, vse tja do leta 1965. Srečanje pripravljajo brigadirji-veterani iz Ljubljane, na katerega pa vabimo veterane iz vse Slovenije in brigadirje veterane koroške Slovence iz Avstrije.

Srečanje bo ob vsakem vremenu
v soboto, dne 16. junija 1984 ob 9. uri
na Rekreacijskem centru JEŽICA (bivši Štern)
v Ljubljani, Titova 260.

SREČANJE BRIGADIRJEV VETERANOV
MDB

Srečanje po tolikih letih bo prav gotovo prisrčno, popestrili ga bomo s kulturnim programom, malo pa bomo tudi po brigadirsko zapeli in zaplesali.

Za gostinske storitve na srečanju bo poskrbljeno, stroške krijejo udeleženci sami.

Dragi brigadirji veterani — koroški Slovenci, prisrčno vabljeni!

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

15

Davi me je vrgel iz postelje nežen dekliški glasek, blagodejen skoraj kakor jutranji sončni žarek sredi novembra, ko je za nebeško toploto že bolj trda. — Da, prosim? se ji oglasim še precej omotičen. Ona pa: — Oprostite, 'bi lahko govorila vašega sina?' — Jaz: — Oprosti, deklica, kaj bi rada počela z njim? Nisem te prav razumel. Ona pa še enkrat: — Rada bi 'ga' govorila, če je doma.

No, sem pomislil, današnja slovenska mladina na Koroškem, le kaj vse si bo še izmislila, v mojih mladih letih so nas takšnele milo gledale, božale, kdaj pa kdaj tudi katerega ljubkovale in poljubovale, zdaj pa svoje fante tudi že 'govorijo'. Res drugi časi — pod vplivom nemščine, ki nas bo neki dan zalila, če svoje slovenščine ne bomo naslonili — kolikokrat sem to že rekel v teh svojih pogovorih? — na domači vaški govor, skratka če v dvomljivih primerih ne bomo pomislili, kako bi to ali drugo povedal sosed ali oče v domači vasi. Ta — v Podjuni — pravi: S e m p a s s i n u m m o r n v o v; v Sinči vasi: S e m p a s s i n u m m a r o v a; v Kostanjah: S e m p a s s i n u m m a r n j a v a; ponekod j e s s i n u m p u e v n o v a, in tako naprej. Zmeraj s predlogom "s" ali "z", ne pa misliti po nemško — kann ich ihren Sohn sprechen? Pa še v nemščini to ni posebno lepo, ne rečem za telefonski pogovor, drugače pa je tudi v nemščini treba reči — ich möchte mit Ihrem Sohn sprechen, ali pa: Sprich doch mit dem Herrn Hofrat darüber! Saj ne moreš reči: sprich doch d e n Hofrat darüber itn.

Nekaj zelo podobnega berem v eni novejših številk nekega našega tednika: Glavarjev odgovor nas je o s u p n i l, namesto da bi pisec zapisal: nas je OSUPIL, hat uns bestürzt, verblüfft, überrascht, in Bestürzung versetzt. Še enkrat: Njegovo ravnanje nas je vse osupilo, lahko bi pa seveda isto povedali z glagolom "osupniti — osupnem, osupnil sem": Ko sem slišal glavarjev odgovor, s e m o s u p n i l n a d n j e g v o p r e d r z n o s t j o. Prvi glagol — osupiti, osupim je prehoden, tranzitiven, se pravi, da ima pri sebi zmeraj kak predmet v tožilniku, četrtem sklonu: Njegova prednznost je osupila očeta, mater in še mene, ki sem marsičesa vajen; „osupniti" pa je neprehoden glagol, intranzitiven, ker ne trpi pri sebi nobenega predmeta ne v tožilniku ne v dajalniku. Osupne lahko zmeraj samo vsak sam zase. To pomeni, da je dejanje v stavku zmeraj omejeno samo na osebek. Še nekaj takih neprehodnih glagolov: Grad je gorel, ogenj je plapolal visoko proti nebu, goreče treske so padale na polje, ljudje so stali in trepetali. Ne moreš reči: Trepetal ga je; padala ga je. P a d l a j e n a n j, ali n a p a d l a g a j e pa lahko rečeš. Takšne so pač te stvari. Več ko bereš, manj imaš z njimi težav.

Oglejmo si zdaj še kak primer iz stilistike. Takole berem: „Zelo važno se mi zdi, da smo koroški Slovenci 'soudeleženi na širokem izobraževalnem procesu', ki ga je sprožila koroška sinoda." Kako preprosto in jasno bi zazvenelo, ko bi bil zapisal: . . . da smo v k l j u č e n i v izobraževalni proces!

Nadalje: „. . . smo 'stavili gospodu doktorju nekaj vprašanj'." Vprašanja lahko samo p o s t a v i m o ali z a s t a v i m o, Slovenski pravopis je tu zelo strog, na strani 833 je zapisano, kaj vse lahko stavimo: hišo, plotove, ovire, knjigo, tudi v loterijo lahko stavimo, vse na eno karto ali kocko, nadalje se lahko s kom za kaj stavimo (nemško "wetten"), tudi glavo lahko stavim za koga, če se morem zanesti nanj, tri litre vina tudi lahko stavim, vendar že velikih upov ne morem staviti na koga, temu se reče v e l i k o p r i č a k o v a t i od koga, in 'predlog staviti', to smo že slišali, je po slovensko p r e d l a g a t i, 'na razpolago staviti' — zur Verfügung stellen, pa je pravilno: n a r a z p o l a g o d a t i, ponuditi komu kaj.

Tudi to ni slovensko: „. . .'smatram kot najpomembnejše dosežke sinode'. . ." Reče se: imeti za, šteti za, torej: i m a m (a l i š t e j e m) z a n a j p o m e m b n e j š e d o s e ž k e s i n o d e. "Smatrati" je hrvatizem, "držim ga za" pa nemčizem, germanizem. Še ena taka cvetka: „V katerih farah so Slovenci 'profitirali', v katerih 'nastradali'?" "Nastradati" in "nasamariti se" in podobni glagoli so zanič. Slovenski glagoli za to so: dali so se opeharitи, speljati na led; tudi "nasankali so" ni posebno lep — nasmolili so se, slabo so naleteli ipd. Torej pet možnosti. In še drugače bi lahko rekel: V katerih farah so Slovenci zdaj na boljšem, v katerih na slabšem kakor prej? Tako bi rekel normalno razvit Slovenec in bi imel jezikovno gotovo prav.

Koristni nasveti

- Ali veste, da obstaja zelo preprosto sredstvo, s katerim morete brez truda odstraniti apnenec iz steklenic in vaz za rože? Z apnencem obdane posode napolnite z vodo, ki ste ji dodali malo kisa in soli. Pustite to raztopino čez noč v posodi; drugo jutro dobro pretresite vodo in oplahnite posodo. Apnenec pa morete odstraniti tudi z limoninim sokom.
- Najbolj enostavno sredstvo za čiščenje bakrenih posod je limonina lupina. Čim debelejša je skorja, tem bolje bo. Z njo natrite bakreno posodo, potem pa jo zdrgnite še s suho mehko krpo.
  Prednost takšnega čiščenja je v tem, da na posodi ne bo nikakršnih sledov, ki ostajajo sicer po čiščenju z detergenti, sidolom ali vimom.
- Mehke ustnice bodo lepše obdržale ličilo kot razpokane. Zato vsak večer, ko odstranite ličilo, zdrgnite ustnice s hladno vodo, potem pa jih namažite s hranljivo kremo. In nikoli ne kupujte suhega ustnega rdečila, temveč vedno le mastno. Manj časa bo trajalo, a bo bolj zdravo za vaša usta in lepše bo delovalo nanje.
- Mastne madeže nafte ali gospodinjskega olja zelo težko odstranimo iz oblek. Madež moramo takoj natopiti z glicerinom, zamazani kos blaga pa položimo med dva pivnika, ki ju zamenjamo, čim sta prepojena z zamazano tekočino. Nato madež še očistimo s trikloretilenom (pri uporabi bodimo previdni).

Ljubezen tudi na druge načine

Otroka bi radi dojili, a ga nikakor ne morete. Ali bo imel zaradi tega kakšne telesne ali duševne motnje? Ne, tega se vam ni treba bati. Če boste vedno skrbno pripravljali mlečno mešanico in če boste vedno v stiku z zdravnikom, se bo otrok verjetno telesno prav lepo razvijal. In če ga boste vzeli v naročje, ko mu boste dajali jesti, in ga toplo stisnili k sebi, boste s tem nahranili tudi njegovo srce, prav tako kot bi ga nahranili, če bi ga dojili. Marsikatera mati bere razprave psihologov in psihiatrov, ki dokazujejo, da je otroku v vsakem pogledu potrebno, da ga mati doji. Tako dobi vtis, da je enkrat za vselej dokazano, da so umetno hranjeni dojenčki manj srečni kot tisti, ki jih matere dojijo. Povedati moram, da ni doslej tega še nihče dokazal.

Drugače povedano: vsaka mati ima na voljo sto in sto načinov, s katerimi lahko otroku pokaže, kako mu je vdana, in s tem zbudi v njem zaupanje do sebe. Z dojenjem na primer že lahko doseže vse to, in še uspešno povrhu. Vendar dojenje nikakor ni nepogrešljivo. Le poglejte, tudi mož lahko pokaže svoji ženi, da jo ima rad, s tem, da ji prinese šopek rož. Kljub temu pa nobena pametna žena, ki ima druge dokaze za to, da jo ima rad, ne bo zanikala tega zato, ker je pač tako neroden, da se le malokdaj spomni prinesti ji rože. Mogoče se vam zdi, da se predolgo zadržujem pri tem vprašanju. Te stvari poudarjam zato, ker se dogaja, da vestne mlade ženske sklenejo, da bodo svoje otroke dojile, potem ko izvedo, da je to za otroka najbolje. Če pa potem ne morejo dojiti, imajo občutek, da so svoje otroke nečesa oropale in da so odpovedale kot ženske! A vendar dejstva kažejo, da dojenje le ni tako strašno nenadomestljivo, kot to trdijo nekateri. Tako mati, ki ne more dojiti, trpi čisto po nepotrebnem. Posredno pa trpi tudi njen otrok. Navsezadnje mu je namreč bolj potrebna materina vedrina kot pa njeno mleko!

Ne smete pozabiti, da množina materinega mleka ni odvisna samo od njene dobre volje, marveč tudi od njenih žlez in reda v bolnišnici. Glede zadnjih dveh dejavnikov pa je mati seveda čisto brez moči. Zato se nima česa sramovati, če ne more dojiti.

Zaradi tega nikar ne mislite, da morete z dojenjem izčrpati svojo vdanost otroku (v minulih časih je dojilo tudi veliko takih mater, ki otrokom niso bile vdane!) ali pa ženskost v telesnem in čustvenem pogledu (ker tega pravzaprav s tem ne morete), marveč z veseljem dojite, če vas to veseli in če vam je to mogoče; če pa ne morete dojiti, zaradi tega nikar ne obupajte.

Večina doječih mater ugotavlja, da je najteže dojiti prvega otroka, naslednje pa da je potem zmerom laže. To bo najbrž zato, ker je mati ob rojstvu prvega otroka še čisto neizkušena in brez potrebnega zaupanja v svoje sposobnosti.

Iz knjige: Nega in vzgoja otroka

Meso, čebula in domišljija

Golaž se nam zdi sicer okusna, vendar vsakdanja jed. Če ga pripravimo z zelenjavo, z gobami, s klobasami ali pa iz divjačinskega mesa, postane seveda čisto drugačnega okusa. S takšnim golažem lahko postrežemo celo ob slovesnih priložnostih ali takrat, ko imamo goste. H golažu ponudimo ali krompir ali testenine, lahko pa tudi samo kruh. Golaž pripravljamo z veliko čebule, a brez moke. Meso najprej popečemo, da z vseh strani porjavi, šele nato dodamo čebulo in dušimo do mehkega. Zapečeno meso ostane sočnejše, kot če ga takoj dušimo s čebulo. Čebula zgosti sok, zato pri pripravljanju golaža ne uporabimo moke. Golaž kuhamo v veliki in široki kozici. Še hitreje pa je kuhan, če ga pripravimo v loncu na zvišan pritisk. Če skuhamo dvojni obrok, nam ostane golaž še za naslednji dan, ali pa shranimo preostanek golaža v zamrzovalniku.

GOLAŽ S PAPRIKO

Za 4 osebe potrebujemo:

600 g svežih ali zamrznjenih paprik, 500 g čebule, 30 g mastne, prekajene slanine, 750 g svinjskega mesa, sol, poper, 2 do 3 žlice mlete paprike (sladke), 1/8 l rdečega vina, 200 g kisle smetane.

Čebulo olupimo in sesekljamo. Slanino narežemo na kocke. V kozici jo scvremo, da se zapeče. Po porcijah dodajamo na kocke narezano svinjsko meso, popečemo ga, vzamemo iz kozice in popečemo naslednjo porcijo. Nato damo vse meso v kozico, primešamo sesekljano čebulo in pražimo toliko časa, da se čebula svetlo zapeče. Vmes večkrat premešamo. Dodamo zamrznjeno papriko (po možnosti narezano na rezance) ali narezano svežo papriko. Solimo, popramo in dušimo v pokriti kozici 10 minut. Potem primešamo žlico mlete paprike, zalijemo z malo rdečega vina, premešamo in počasi zalivamo z mešanico preostalega rdečega vina 1/4 l vode. Golaž dušimo na majhnem plamenu 1 uro in pol. Ko je kuhan, mu primešamo kislo smetano, solimo, popramo in začinimo s preostalo papriko. Ponudimo s širokimi rezanci.

GOLAŽ S KLOBASO

Za 4 osebe potrebujemo:

750 g govedine, 500 g čebule, 2 stroka česna, 75 g masti, 2 žlički suhega majarona, košček limonine lupinice, poper, sol, 4 jajca, 350 g hrenovk, 200 g kisle smetane.

Meso narežemo na kocke. Čebulo olupimo in sesekljamo. Čebulo olupimo in narežemo. V kozici segrejemo 60 g masti. Na maščobi rjavo zapečemo govedino. Ko se začne sok že prijemati dna, dodamo sesekljano čebulo in česen. Premešamo, počakamo, da čebula rahlo zarumeni, dodamo majaron, limonino lupino, poper in sol. Zalijemo s četrt litra vode in dušimo v pokriti posodi 1 uro in pol do 2 uri. Tik preden je golaž kuhan, pripravimo še druge dodatke. Jajca kuhamo v trdo, vendar tako, da je rumenjak še malo mehak. Na preostanku masti popečemo hrenovke. Golaž izboljšamo s kislo smetano, po okusu ga še začinimo. Naložimo ga v posodo z popečenimi hrenovkami in prerezanimi trdo kuhanimi jajci. Ponudimo s kruhom.

GOLAŽ Z ZELENJAVO

Za 4 osebe potrebujemo:

300 g zeleninega gomolja, 200 g korenja, 200 g pora, 750 g govedine, 250 g čebule, 5 žlic olja, 3 lovorjeve liste, sol, poper, 3/4 l mesne juhe iz kocke, lupino pol limone, 10 g masla ali margarine, 200 g kisle smetane, 2 žlici kaper.

Zeleno, korenje in por očistimo in narežemo na zelo tanke pramene. Meso narežemo na kocke. Čebulo olupimo in sesekljamo. V kozici segrejemo maščobo. Najprej popečemo meso, da z vseh strani porjavi. Dodamo čebulo, premešamo in prepražimo, da čebula rahlo zarumeni. Dodamo dve tretjini narezane zelenjave in lovorjeve liste, solimo in popramo. Kozico pokrijemo in dušimo jed v lastnem soku 10 minut. Ko se sok že prijemlje dna, postopoma prilivamo mesno juho. Golaž kuhamo v pokriti posodi 1 uro in pol. Limono umijemo s toplo vodo. Lupino narežemo na tanke pramene. V kozici segrejemo maslo ali margarino. Na maščobi zdušimo preostalo zelenjavo. Kuhanemu golažu primešamo kislo smetano, kapre in limonino lupino, nazadnje pa še na maslu zdušeno zelenjavo. Ponudimo s kruhovimi cmoki.

GOLAŽ Z GOBAMI

Za 4 osebe potrebujemo:

750 g mlade govedine, 500 g čebule, 70 g maščobe, 2 stroka česna, sol, poper, 1/4 litra suhega belega vina, 250 g paradižnikov (vloženih) ali žlico paradižnikove mezge, 500 g šampinjonov (ali vrečko suhih jurčkov), peteršilj.

Meso narežemo na 2 cm velike kocke. Čebulo olupimo in sesekljamo. V kozici segrejemo maščobo. Popečemo meso, da porjavi, dodamo čebulo, premešamo in prepražimo, da čebula postekleni in zarumeni. Dodamo drobno sesekljan česen. Solimo, popramo in dušimo v pokriti posodi 10 minut. Ko se sok že prijemlje dna, postopoma zalivamo z vinom in dušimo v pokriti posodi 40 minut. Paradižnike odcedimo, če uporabimo mezgo, pa jo razmešamo z malo vode. Šampinjone očistimo in narežemo na lističe. Če uporabimo suhe jurčke, pa jih namočimo v mlačni vodi, da se napnejo. V kozici segrejemo maščobo, na maščobi prepražimo narezane šampinjone ali ožete jurčke.

Ko povre voda, ki jo izpustijo gobe, jim primešamo še paradižnik ali paradižnikovo mezgo in pregrejemo. Vse skupaj zamešamo v kuhani golaž. Golaž potresemo s sesekljanim peteršiljem, ponudimo pa s kruhovimi kockami, zlato opraženimi na maslu.

GOLAŽ S ŠPINAČO

Za 4 osebe potrebujemo:

750 g svinjine ali mlade govedine, 500 g čebule, 50 g maščobe, 2 stroka česna, sol, poper, 250 g pora, 375 g špinače, 200 g kisle smetane.

Meso narežemo na kocke. Čebulo olupimo in sesekljamo. V kozici segrejemo maščobo. Najprej popečemo meso, ko porjavi, dodamo čebulo, premešamo in pražimo, da čebula zarumeni. Dodamo sesekljani česen, solimo, popramo in dušimo 10 minut. Postopoma zalivamo s 3/8 litra vode in dušimo v pokriti posodi na majhnem plamenu 40 minut. Por očistimo, bele dele narežemo na kolesca. Špinačo očistimo in operemo.

Zadnjih 10 minut kuhamo z golažem tudi por in grobo sesekljano špinačo. Golaž ponudimo s praženim krompirjem in s kislo smetano.

DIVJAČINSKI GOLAŽ

Za 4 osebe potrebujemo:

75 g prekajene, mesnate slanine, 50 g maščobe, 1 kg narezanega divjačinskega mesa, 250 g čebule, sol, poper, mlete nageljnove žbice, pol litra rdečega vina, 1/8 litra mesne juhe iz kocke, 250 g svežih ali vrečko suhih gob, 450 g vloženih brusnic, 4 žlice vinjaka, nastrgano limonino ali pomarančno lupino, 50 g črnega kruha.

Slanino narežemo na kocke. Popečemo jo na maščobi, da se scvre in postekleni. Dodamo narezano divjačinsko meso in ga z vseh strani rjavo zapečemo. Čebulo olupimo, sesekljamo in zamešamo med meso. Pražimo, da čebula zarumeni, nato dušimo v pokriti posodi, da se sok že prične prijemati dna. Solimo, popramo, potresemo z nageljnovimi žbicami in zalijemo z rdečim vinom. Kuhamo v pokriti posodi 1 uro. Potem nadrobimo v golaž 50 g črnega kruha. Kuhamo z juho in kuhamo v pokriti posodi, na majhnem plamenu še 30 minut. Gobe namočimo, ožmemo, prepražimo na malo masla, nato pa jih zamešamo v golaž. Sveže gobe narežemo na lističe in prepražimo, potem jih zmešamo v golaž.

Brusnice razmešamo z vinjakom, dodamo tudi nastrgano pomarančno ali limonino lupino. Divjačinski golaž ponudimo z ocvrtimi krompirjevimi svaljki, zraven postrežemo z brusnicami.

Kako se ubraniti hemoroidov?

Bolezen, ki ima teko lepo ime – zlata žila (v medicini ji pravijo hemoroidi), se poloti toliko ljudi, pa vendar o njej le redkokdo potarna. Veliko huje prizadene ženske kakor moške; delno zato, ker imajo že po naravi slabotnejše vezno tkivo, ki prej popusti in se raztegne (zato so pri ženskah tudi žile krotnice pogostnejša nevšečnost kakor pri moških), delno pa zato, ker se med nosečnostjo močno prekrvi spodnji del telesa, zato se krvni tlak tudi v venah poveča. Toda te vrste hemoroidi že kmalu po porodu minejo sami od sebe.

Težavno delo imajo vene na koncu širokega črevesa, ker morajo potiskati kri nazaj v notranjost telesa. Da to zmorejo, mora biti ustrezen pritisk krvi, stene ven pa morajo biti prožne. Če mora kri premagovati ovire, mora teči pod višjim pritiskom, zato se vene razširijo. Sčasoma nastanejo debeli modrikasti vozli – hemoroidi.

Ni mogoče reči, da so samo nadloga, ki pa ni prav nič nevarnega. Takoj po izpraznjenju črevesa zoprno srbijo, okrog zadnjične odprtine ima lahko človek bolečine, ki zbadajo ali pa povzročajo pritisk, včasih se vname sluznica, na njej se naseli ekcem, tu pa tam žila poči in krvavi.

Hemoroide sproži ali bolezen poslabšuje predvsem človek sam, če ne živi, kakor bi bilo zdravo. Škoduje si z vsem, kar slabo vpliva na krvni obtok in mu poleni prebavo. Takšni vzroki so predolgo sedenje in premalo gibanja, zapeka in čezmerna telesna teža. Kdor pozna te medsebojne zveze, lahko hitro kaj ukrene, da bi se obvaroval pred boleznijo ali pa jo vsaj ublažil, če ga že muči.

Našteli bomo pravila, ki štejejo med železna.

Skrbite za redno praznjenje črevesa! Navadite se na to, da boste natančno ob isti uri hodili na stranišče, in da bo prebava lažja, skrbeli za ustrezno prehrano. V njej mora biti veliko vlaknastih snovi in dovolj tekočine. Nikdar se ne premagujte, kadar vas tišči na blato, ker se prav to rado maščuje. Odvajala so natanko tisto, česar ne smete storiti, kajti če se mora črevo prepogosto prazniti, mu to prav tako škoduje kot zapeka.

Če ste predebeli, vam ne bo škodovalo, če se kdaj postite, sicer pa jejte tako malo, da boste shujšali. Preveč maščob ovira prekrvavitev ven na koncu širokega črevesa.

Poskrbite, da se boste več gibali! To bo poživilo krvni obtok in kri bo hitreje krožila tudi skozi prebavila.

Nikar ne pijte preveč alkhola! Zaradi alkohola se ožilje v telesu razširi, zlasti močno se razširijo vene v črevesu. Tako alkohol posredno pospešuje nastanek hemoroidov.

Vzemite si čas za sedežne kopeli. Zmerno hladna pa tudi kar mrzla voda pospešujeta prekrvavitev in pomirjata. Toda ledena voda škoduje! Najprej se vene sicer skrčijo, pozneje pa se razširijo in vanje plane toliko več krvi. Ubogajte staro modrost: ne sedite na tleh v mesecih, ki imajo v svojem imenu črko „r".

Vse to so samo priporočila, kako skrbeti zase, če vas muči zlata žila ali ste morda šele v nevarnosti, da bi jo dobili. Nikakor pa ne zanemarjajte zdravljenja v strokovnih rokah. Zdravnik bo presodil, kako je bolezen napredovala in kaj storiti.

Na začetku pomagajo svečke in mazila, ki blažijo blečine, zožujejo vene ali pa zdravijo vnetje. Pozneje lahko hemoroide začepijo, podobno kakor žile krotice. V žilo vbrizgajo sredstvo, s katerim povzročijo, da se vname, med tem procesom se žilne stene sprimejo in zlepijo, tako da kri ne more več teči skoznje.

Skrajni ukrep je operacija. Razširjene vene podvežejo in z električnim nožem začepijo.

PISMA BRALCEV

Pesmi Hanzija Artača in Milke Hartmanove

Dve oddaji celovškega radia sta zame pomenili veselo presenečenje. To je dokaz, da slovenska pesem na Koroškem živi in se razvija tudi preko pesmi Milke Hartmanove in uglasbitev Hanzija Artača. Glasbeno in pesniško ustvarjanje je eden stebrov kulturne dejavnosti koroških Slovencev.

Želimo si, da bi te pesmi postale znane tudi širši javnosti v matični domovini in s tem, v to sem prepričan, tudi sčasoma ponarodele. Njihova vsebina in melodija sta blizu vsakemu narodno čutečemu Slovencu, ne glede na izobrazbo in položaj.

Čeprav nisem strokovnjak, mislim, da je slovenska zborovska pesem s plodnim sodelovanjem Hanzija Artača in Milke Hartmanove veliko pridobila. Želimo si, da bi to sodelovanje obeh še dolgo trajalo, Milki Hartmanovi in Hanziju Artaču pa želimo še mnogo ustvarjalnega navdiha in da bi nas vse še večkrat tako razveselila. Prepričan sem, da bodo te pesmi poleg mladinskega zbora „Kamnik" izvajali tudi drugi slovenski zbori.

Še enkrat Hvala Hanziju Artaču in Milki Hartmanovi za njun prispevek k slovenski kulturi in dajanju poguma Slovencem, kjerkoli živijo, preko lepe slovenske pesmi.

prof. Milan Potokar, Kranj

Spev Koroške je zadonel v Kamniku

Kakor vabi cvetje maja prijatelje narave na travnike, polja in gozdove, da se navžijejo lepote, tako je odmevalo vabilo na 6. zaključni koncert mešanega študentskega pevskega zbora, ki se je odigral v dvorani šolskega centra v Kamniku. Lepo je, ko ti da dobri prijatelj priložnost srečanja v majniškem razpoloženju, ki ga vzbuja petje mladih grl. Vabilu sva se z veseljem odzvala.

Dirigent zbora, Janez Klobčar je znal priklicati najplemenitejše občutke bivanja v lepoti glasbe; tako s prednašanjem prvega dela koncerta umetniških skladb, enako v drugem delu izbranih najinih pesmi. Ni mogoče opisati občutkov, ki jih je pričaralo to odlično zborovsko petje v akustični dvorani. Priznanje umetniškega in prisrčnega nastopa je potrdil gromoviti avplavz v nabito polni dvorani. Zato je ob koncu zbor moral dodati nekaj nenapovedanih pesmi. In užitek je bil popoln. Pesem bo živela v srcih, tudi v temačnih, dela in skrbi polnih dneh.

Korošca sva se izvrstno počutila med mladimi pevci, tudi po koncertu v veliki dvorani pri zakuski. Prijateljske izpovedi so vrele iz src ko žuboreči studenček, mladi škrjančki so ustvarjali vezi, ki so potrebne za živo kulturno sodelovanje, ki veže prijateljsko mrežo za sodelavce na pevskem področju.

Najine skladbe in besedilo so v prvi vrsti napisane po naravnem čutu v občutenem in značilnem mehkem koroškem tonu. Naj koristijo pri ohranjevanju koroškega, ljudskega glasbenega izročila. Naj bi bile buditeljice narodne zavesti, ki jo je posebno zadnja svetovna vojna strahotno zmrcvarila. Nemški nacistični škorenj je od leta 1939 do 1945 teptal slovensko Koroško, na frontah, v gozdovih, v taboriščih in kacetih. Vse to trpljenje je predramilo obupano ljudstvo — iz prelite krvi je vzklilo novo življenje. Ta preporod se je pokazal najprve v političnih zborovanjih in demonstracijah. Polagoma se je obnovilo in poživilo tudi kulturno in gospodarsko življenje.

Iz tega poživljanja se je zbudilo tudi najino pevsko ustvarjanje. Srečala sva se: Mlad, preprosti gozdni in cestni delavec, ki je kot zavedni Slovenec na avstrijskem Koroškem okusil dovolj trpljenja, ponižanj in razočaranj, a vse to ga je peljalo na pot glasbene kulture in pesnica „Libuškega polja" Milka Hartmnova, ki je vzela v roke svoje lirično pero in ki ji je ravno tako prinašalo življenje, posebno med dvema vojnama mnogo gorja in razočaranj. Razume vsak vrisk, vzdih in stih skladatelja, da se zlije v domačo pesem. Pri tem pomaga živa duhovna sorodnost in dobra volja. Čeprav po starosti delijo naju desetletja, v glasbi pa sva si edina.

V zvezi s tem se zhvaljujeva skladatelju prof. Samu Vremšaku v Kamniku, da se je s svojim znanjem očetovsko zavzel za pregled najinih pesmi in jih odobril za objavo.

Seveda, preden sploh zborovodja lahko razdeli pevcem note, pa je treba človeka, ki ima mojstrsko roko, da napiše čustva; melodijo in besedo črno na belo. Za to delo se je žrtvoval naš prijatelj, notograf Janez Lesjak v Ljubljani.

Ponovno se zahvaljujeva vsem članom veliko obetajočega mešanega študentskega pevskega zbora Kamnik, predvsem pa mlademu, nadarjenemu dirigentu Janezu Klobčarju, da so se z veliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo zavzeli za najine pesmi in jih tako lansko leto pripravili za snemanje na celovškem radiu.

V spodbudo za nadaljnje delo glasbene kulture pa nama bosta lepo doživetje in vrhunska izvedba koncerta v Kamniku.

Najlepše pa se ob tej priliki hočeva zahvaliti tudi vsem tistim, ki so najino delo z zanimanjem spremljali in naju s pismi bralcev kritizirali, pohvalili in spodbujali.

Hanzi Artač - Milka Hartman

Tri pesmi Ericha Frieda za enakopravnost Slovencev

S tremi pesmimi, ki jih je posvetil koroškim Slovencem in našemu stremljenju po enakopravnosti je znani avstrijski pesnik in pisatelj Erich Fried minulo soboto otvoril svoj literarni večer na „koroški vigredi" v Celovcu. S tem začetkom je 63-letni literat, ki živi v Londonu, podčrtal svoje humanistično gledanje in svoj politični pristop do današnje raelnosti. Po literarnem večeru, na katerem je bral številne ljubezenske, svarilne in politične pesmi, nam je radevolje za objavo prepustil te tri pesmi, ki doslej še nikjer niso bile objavljene.

Erich Fried se je leta 1921 rodil na Dunaju. Kot Žid po radu, je moral po hitlerjevi okupaciji Avstrije pobegniti v London, kjer se je najprej preživljal kot pomožni delavec. 12 let je bil sodelavec pri britanskem radiu BBC in pozorno zasledoval politični razvoj Evrope in sveta po drugi svetovni vojni. Od leta 1968 naprej deluje kot svobodni pisatelj in prevajalec. Objavil je že številne pesniške zbirke, romane in eseje ter prevajal iz angleščine, grščine in hebrejščine v nemščino.

Erich Fried artistično obvlada nemščino in se pogumno poglablja v napetosti današnjega sveta. S tem dobivajo njegova premišljanja, opozarjanja in odkrivanja o brezčustvenosti človeka o socialnih in političnih krivicah, o nesmiselnosti oboroževanja tisto prepričljivo moč, ki človeka pretrese in ga hkrati tudi potolaži.

Erich Fried na literarnem večeru v Celovcu

Die Rechte und die Rechten

Für die Gleichberechtigung der Slowenen

Wer dir heute
dein Recht läßt
auf Gleichheit
nur nicht so ganz
auf deine eigene Sprache

der läßt dir morgen
(wenn's schlecht geht)
dein Recht auf Freiheit
nur nicht so ganz
auf Gleichheit

und übermorgen
(wenn die Zeiten noch schlechter werden)
dein Recht auf Leben
nur nicht so ganz
auf Freiheit

und irgendwann übers Jahr
wenn's hart auf hart geht
läßt er dir dann
auch nicht mehr
dein Recht auf Leben

drum laß dir dein Recht nicht lassen
sondern du mußt es dir nehmen
dein ganzes Recht
auf Leben und Freiheit und Gleichheit
und auf deine eigene Sprache

Bauernkrieg in Kärnten

„Gab es denn hier keinen Bauernaufstand?"
fragte ich einen in Kärnten
„Nein, bei uns im Land nicht"
Dann aber sah ich

wieviele Burgen und Klöster
zur Zeit der Bauernkriege
erstürmt worden waren
und fragte einen Slowenen

„Natürlich gab's Bauernkriege"
sagte er und ich fragte
„Warum hat der andere Mann
dann gesagt, nein?"

„Ach die, die nennen es nur
Slowenenunruhen
denn die Äbte und Herrn waren Deutsche
und die Bauern fast alle noch Slowenen"

Logik für und gegen einige

Dein Nachbar
spricht anders als du
er ist also wirklich ganz anders

seine Eltern konnten noch kaum
so sprechen
daß du es verstehst

und deine Eltern und seine
die waren nicht gleichgestellt
und einander nicht freund

es muß also einer
geringer sein als der andre
das liegt doch nahe

da mußt **du** der Bessere sein
das ist **doch** nicht
weithergeholt

auch das Hakenkreuz liegt noch nahe
man müßte es
gar nicht weit herholen
dann wäre es wieder da

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 1. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10 00 šolska TV — 10.30 O generalu — 12.00 Secret squirrel — 12.10 Kralj kot pacient, pacient kot kralj — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17 30 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.20 To so bili časi — 22.15 Šport — 23.15 Poročila.

SOBOTA, 2. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Jožefina in moški — 12.10 Kralj kot pacient, pacient kot kralj — 13.00 Poročila — 15.00 Domovinski film — 16.35 Šport — 17.05 Bravisimo — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes z Južno Tirolsko — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Šport — 20.15 100 let Arlberške železnice — 21.45 Šport — 22.45 Kakor se Bogu dopade — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 3. 6.: 11.00 Šport — 12.00 Ura tiska — 13.00 Knjiga — otrokov prijatelj — 14.40 Benny Goodman-ova povest — 16.45 Listamo v slikanici — 17.05 Letalec — 17.15 Tao Tao — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Srečanje med živaljo in človekom — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Pred viharjem — 21.15 Karl Valentin — 21.35 Simfonija v d — 22.10 Šalom — 22.15 Nočni studio — 23.20 Čas za liriko — 23.25 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.30 Avstrija — 12.00 Očetje klamote — 12.15 Conrad Haas ali Igra z ognjem — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Posje zgodbe — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Hitreje, višje, močneje — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 „Novi podnajemnik" — 21.15 Ceste San Fancisca — 22.05 Mesija ali Pohod v Jutrovo — 22.50 Poročila.

TOREK, 5. 6.: 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Zlati časi — 11.20 Ponedeljski šport — 12.15 Slike iz Avstrije — 12.40 Šiling — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Peanuti — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Argumenti — 21.45 Matere — 22.30 Poročila.

SREDA, 6. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Argumenti — 12.00 Očetje klamote — 12.15 Matere — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Medved Petzi — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna, pisarna — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z Južno Tirolsko — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Najdaljši dan — 22.55 Poročila.

ČETRTEK, 7. 6.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Domovinski film — 12.05 Chairmen — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Levo od pingvinov — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vrt — 21.45 Inozemski magazin — 22.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 1. 6.: 17.30 Knjiga — otrokov prijatelj — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Kaj naj storimo z njim? — 19.15 Woody Woodpecker — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Avstrijske tehnologije — 21.15 Čas v sliki — Politika v petek — 22.15 Lov na Jeff-a — 23.45 Poročila.

SOBOTA, 2. 6.: 15.00 Politika v petek — 15.50 Dva krat sedem — 16.15 Conrad Haas ali igra z ognjem — 17.00 Dunajski slavnostni tedni 1984 — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Tedenski pregled — 18.25 Nogomet — 10.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Novo v znanosti — 20.15 Werner Schneyder: solo v satiri — 21.15 Pet zabavnih zgodb — 22.15 Poročila — 22.25 Črni mlin na veter — 0.05 Poročila.

NEDELJA, 3. 6.: 9.00 Matineja — 4 zgodbe — 14.30 Športni popoldan — 17.45 Poznate melodijo? — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Avstrija — 21.45 Poročila — 21.50 Šport — 22.10 Dinastija — Denverski klan — 22.55 Mala nočna glasba — 23.40 Sto mojstrovin — 23.50 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 6.: 17.00 Avstrijska kolesarska krožna vožnja 1984 — 17.30 Olympics go west — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bonanza — 19.15 Jakob in Elizabeta — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zlati časi — 21.08 „Novi podnajemnik" — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Zakon — 23.40 Poročila.

TOREK, 5. 6.: 17.30 Orientacija — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bonanza — 19.15 Jakob in Elizabeta — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dallas — 21.08 Reklama — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2.

SREDA, 6. 6.: 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bonanza — 19.15 Jakob in Elizabeta — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nastanek kontinenta — 21,08 Novo v kinu — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Umetnosti — 23.55 Poročila.

ČETRTEK, 7. 6.: 17.15 Avstrijska kolesarska krožna vožnja 1984 — 17.30 Šolska TV — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bonanza — 19.15 Jakob in Elizabeta — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdeče-belo-rdečem — 21.07 „Slamnati vdovec" — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 422086 sndk a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j Drava, Celovec - Borovlje.

ORF – KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 1. 6.: 14.10 Obzornik — Kar po domače.

SOBOTA, 2. 6.: 9.00 Voščila

NEDELJA, 3. 6.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 4. 6.: 14.10 Obzornik — Slovenski glasbeni umetniki: I. Dekleva: pričevanja o slovenskih skladateljih.

TOREK, 5. 6.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Obzornik — Otroci, poslušajte.

SREDA, 6. 6.: 14.10 Obzornik — Ljudske pesmi in viže — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 7. 6.: 14.10 Obzornik — Mladi za mlade.

LJUBLJANA

PETEK, 1. 6.: 15.55—23.50 Teletekst RTV Ljubljana — 16.10 Poročila — 16.15 Ljubljana: SP v kegljanju — finale posamezno, prenos — 17.50 Modro poletje, španska mladinska nanizanka — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Človek na krasu, izobraževalna oddaja iz niza Kras — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Modrost telesa, angleška dokumentarna serija — 20.55 Ne prezrite — 21.10 Ura z Agatho Christie, angleška nanizanka — 22.05 Dnevnik — 22.20 Tretji ključ, jugoslovanski film.

SOBOTA, 2. 6.: 7.45—11.15 in 17.20—22.40 Teletekst RTV Ljubljana — 8.00 Poročila — 8.05 Ciciban, dober dan — 8.20 Zgodbe o Poluhcu — 8.40 Zgodbe iz Nepričave, otroška serija — 9.10 Srivnostni svet Arthurja Clarka, angleška dokumentarna serija — 9.35 Včeraj za jutri, dokumentarna serija — 10.10 Mednarodna obzorja — ponovitev — 11.10 Poročila — 17.35 Poročila — 17.40 Mladost Petra Velikega, sovjetska nadaljevanka — 18.50 Čudeži narave: Indijski sloni — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zadnji ameriški heroj, ameriški film — 21.35 Zrcalo tedna — 21.55 Bodite z nami, zabavno glasbena oddaja — 22.40 Poročila.

NEDELJA, 3. 6.: 8.40—13.05 in 15.10—22.45 Teletekst RTV Ljubljana — 8.55 Poročila — 9.00 Živ žav, otroška matineja — 9.50 Modro poletje, ponovitev španske mladinske nanizanke — 10.25 Veliko mesto, nadaljevanka — 11.40 625, oddaja za stik z gledalci — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 15.25 Primorska poje — 16.55 Poročila.

„Na Koroškem bo potrebnih še mnogo naporov“

Nedeljska akademija slovenske gimnazije pod geslom „Mir v lastni hiši“

„Slovenska gimnazija se zaveda, da je mir posebno ranljiv tam, kjer obstajajo neizravnani konflikti. Na Koroškem bodo potrebni še mnogi napori, da se bo uveljavil trajen mir vzajemnega sožitja,“ je na nedeljski šolski akademiji med drugim povedal ravnatelj dr. Reginald Vospernik.

Zlasti v prvem delu akademije so dijaki izpričali svojo pripravljenost prispevati k mirnemu reševanju konfliktov in svojo odprtost v svet. Tako so učenci grščine osmih razredov z odlomkom „Kaj je človek?“ iz Sofoklejeve „Antigone“ v grščini in slovenščini prebrali antični slavospev na zmogljivosti človeka. Medtem ko so učenci francoskega tečaja iz 5.a in 6.b razreda v francoščini predstavili človeka, ki se upira krivicam; pesem „Le déserteur“ Borisa Viana, ki je imela tudi protikolonialno vsebino, je bila kot nalašč za to temo. In tudi recital „O, ljudje, pustite me živeti!“, ki je bil sestavljen iz besedil Srečka Kosovela, Svetlane Makarovič, Andreja Kokota, Majde Mikl ter Wolfganga Borcherta in Hildegarde Goss-Mayr, je bil izraz močne življenjske volje in mirovne usmeritve dijakov.

Tudi nastop zbora nemškogovorečih celovških dijakov „Cantiamo“ pod vodstvom profesorja Dietmarja Pickla je potrdil pripravljenost profesorjev in dijakov slovenske gimnazije za sodelovanje in povezovanje s sodeželani. „Tako si Slovenska gimnazija ustvarja mostove do večinskega naroda (. . .). Vsako govoričenje o tem, da je naša šola geto, ki upravičuje ločene osnovne šole, je torej prazno in zlobno. Naj da tudi naša današnja akademija takim podtikavanjem s strani nazadnjakov primeren odgovor“, je menil ravnatelj Vospernik.

SPEV MIRU

Ob koncu prvega dela akademije, ki je stala pod geslom „Mir v lastni hiši“, pa so oblikovali člani mešanega mladinskega zbora skupno z ansamblom „JADAGANI“ in mladinskim zborom gotovo vsebinski višek akademije. Zapeli so „Spev miru“ avtorjev Ericha Tentrowa in Rudija Wilferja (poslovenil je spev Valentin Polanšek), ob koncu pa so temnooblečeni višješolci s človeškim obročem obkolili mešani mladinski zbor ter ga tako vklenili v geto. V tem simboličnem prizoru so se obkoljeni z dvema transparentoma zoperstavili getoizaciji (glej sliko na 1. strani) in najmlajši med njimi so s papirnatimi golobi v rokah razkrojili ta obroč utesnjevanja ter mirovno sporočilo zanesli med poslušalce, ki so (kot je pokazal aplavz) prav dobro razumeli to sporočilo. Nerazumljivo je, zakaj se predsednik deželnega šolskega sveta Karl Kircher s tem prizorom ni strinjal in v pavzi zapustil dvorano! Saj je izpoved bila jasna in se je popolnoma krila z odklonilnim stališčem šolskih oblasti in tudi socialističnih učiteljev do ločevanja šolarjev po narodnosti.

„Zrelostni“ disco-fox

Celovški zbor „Cantiamo“ — zaveznik iz večinskega naroda

Svojo povezanost s podeželjem je gimnazija pokazala tudi s tem, da je povabila že četrtič na akademijo goste iz pobratenega društva. Tokrat je bil to moški pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ iz Pliberka.

S pevskimi nastopi moškega zbora, terceta Sturm, mešanega mladinskega ansambla Treh planin, skupine Popcorn se je nadaljevala akademija, na kateri so predvajali dijaki tudi svoje telesne in plesne sposobnosti. Dekleta 3.b razreda so zaplesale kazačok in predvajale jazz-gimnastiko, maturanti in maturantke pa naporni disko-fox.

Predvsem v prvem delu sporeda smo tokrat opazili lahko pozitiven premik v vsebinskem in koreografsko-oblikovnem smislu, ki da sklepati, da ima gimnazija še mnogo ustvarjalnih moči, ki čakajo na nadaljnji razvoj.

Med častnimi gosti je ravnatelj Vospernik poleg celovškega župana Leopolda Guggenbergerja pozdravil tudi predsednika koroškega šolskega sveta Karla Kircherja, bivšega ravnatelja šole dr. Pavleta Zablatnika, generalnega konzula SFRJ v Celovcu Marka Kržišnika, zastopnike Ljubljanske univerze in zavoda za šolstvo ter številne druge osebnosti iz kulturnega in političnega življenja Koroške in Slovenije.

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

SAK - SCA Šentvid 2:3 (0:2)

Dve popolnoma različni fazi so doživeli maloštevilni gledalci minulo soboto na predpredzadnji tekmi SAK v koroški ligi. Prvi dve tretjini igre so slovenski nogometaši igrali zelo raztrešeno. Predvsem v obrambi so bile nesigurnosti. Tako je imel že v 7. minuti Woschitz smolo, da je podaljšal nasprotnikov strel v lastni gol, in pol ure pozneje spet obramba ni bila na mestu, tako da je padel drugi nepotrebni gol. Tudi v prvih minutah po pavzi ni bilo druge slike, čeprav je SAK skušal bolj pritiskati. Po ponesrečenem cornerju SAK je Fortunat celo povišal na 3:0 za goste. Približno pol ure pred koncem je prišel na igrišče namesto Gregoriča Luschnig, ki je na levi strani pomagal, da se je povečala napadalnost SAK. V 66. minuti je Marjanu Veliku uspel odločen, nizek strel, s katerim je presenetil vratarja. Skrajšal je na 1:3. Vrstile so se nevarne situacije pred vratmi gostov in Hobel je 9 minut pred koncem zboljšal na 2:3, tako da se je Šentvid bal vsaj za eno točko. Kljub temu, da so se napadalci SAK spomnili starih časov in odločno dali dva gola, niso več izenačili.

V četrtek (po zaključku redakcije) je SAK igral v Irschenu, prihodnjo soboto pa bo SAK igral proti prvemu moštvu iz Feldkirchna.

ŠMIHEL — SK TREIBACH 3:1

Šmihelčani so si z igro proti Treibachu, ki je v tej sezoni močno popustil, utrdili svojo pozicijo v zgornjem delu lestvice. Z zmago 3:1 so si zagotovili 23. točko, tako da so sedaj na 6. mestu vzhodne koroške podlige. V tej ligi se bo šele v manjkajočih zadnjih dveh kolih odločilo ali bo postalo mojster moštvo iz Brež (sedaj 1.) ali ATSV Wolfsberg (2.), oziroma celo še St.Leonhard, ki pa ne more več postati prvak iz lastne moči.

SELE — ŽITARA VAS 3:0 (0:0)

Z zmago nad največjim konkurentom iz Žitare vasi, si je selsko moštvo spet povečalo možnosti za dosego prvaka 1. razreda, skupine D. Po tej zmagi vodi moštvo z dvema točkama prednosti (30), pred Žitaro vasjo (28) in Sinčo vasjo (27). Vendar imajo Selani še dve igri manj. Verjetnost, da bodo v naslednji ligi igrali SAK, Šmihel in Sele vsi v isti ligi, postaja torej vedno večja.

GLOBASNICA — MAUTERNDORF 11:0

Z neverjetno visoko zmago, so si Globašani utrdili 1. mesto v 2. razredu G. Metlova, ki je premagala Šentpeter na Vašinjah (5:2), sledi z eno točko zaostankom na drugem mestu.

BILČOVS — KRAIG 4:1 (0:0)

Kljub mnogim poškodovanim igralcem si je bilčovsko moštvo priborilo dve točki. Nasprotnik, ki se bori za obstoj v 1. razredu, se je v prvem polčasu uspešno branil. V drugem polčasu pa je Hafner s 4 goli uničil vsa upanja gostov iz Kraiga. Bilčovs je z 28 točkami trenutno na 4. mestu in igra prihodnjič proti Reichenau (10. mesto). Moštvo pod 23 je zmagalo 2:1, in vodi v lestvici.

KOŠARKA

DIJAKINJE SLOVENSKE GIMNAZIJE KOROŠKE PRVAKINJE

Dijakinje slovenske gimnazije so si po treh tekmah (v zadnji so zmagale proti dijakinjam iz Spittala) osvojile naslov košarkarskega koroškega prvaka v šolski ligi. Dekletom, ki jih vodi prof. Anton Malle, je bil v ponedeljek v Beljaku oficialno podeljen naslov.

ŠOLSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

Nogometaši slovenske gimnazije so se v nogometnem prvenstvu srednjih šol spet uveljavili. Verjetno bodo v končni uvrstitvi na 3. mestu na Koroškem. Prejšnji teden so v predzadnji igri podlegli garnituri iz Spittala s 2:8. V sredo (po zaključku redakcije) so igrali zadnjo tekmo v Feldkirchnu.

NOV HOTEL

110 postelj, povsod prha in WC, savna, restavracija, zemljišče 7.000 m². Naprodaj za ugodno ceno.
Pod šifro „V bližini Špilja/Spielfeld“.

Huda nesreča

V nedeljo zvečer se je na poti med Beogradom in Zagrebom zgodila huda nesreča, pri kateri je bil prizadet tudi naš mladi rojak Boris Kap iz Žamanj pri Klopinjskem jezeru. Člani ZSM Šentjur pri Celju so se vračali s tridnevnega izleta v Beograd, kjer so se udeležili prireditev ob Dnevu mladosti. Iz še neznanega vzroka je na cesti pred Zagrebom prišlo do frontalnega trčenja med avtobusom in tovornjakom. Po še nepotrjenih vesteh so umrle na posledicah nesreče tri osebe (med njimi avtobusni šofer), nad 20 mladincev je bilo deloma težje ranjenih, med njimi tudi Boris Kap. Drugi koroški Slovenec v avtobusu, Franci Picej, ni bil poškodovan.

S L O V E N S K O P L A N I N S K O D R U Š T V O
C E L O V E C

vabi na

srečanje slovenskih planincev treh dežel

(FURLANIJE-JULIJSKE KRAJINE, KOROŠKE IN SLOVENIJE)

v nedeljo 10. junija 1984 na Gurah

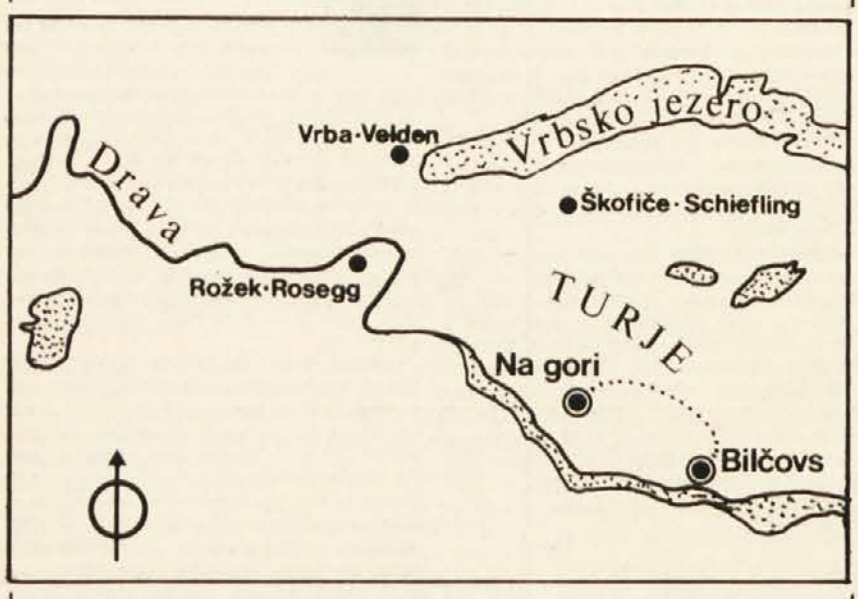

S P O R E D :

ob 8. uri zbirališče v vasi Na Gori/Rupertiberg (3 km zahodno od Bilčovsa/Ludmannsdorf), od koder bo izlet preko Turja (visoka planota na Gurah) v Bilčovs

ob 11. uri pred gostilno Miklavž v Bilčovsu kulturni spored z nastopom pevskih zborov, folklornih skupin, dekliškega ansambla in godbe na pihala.

Po uradnem delu bo prijetna planinska družabnost.

P r i s r č n o v a b l j e n i !

„Kaj misliš o Slovencih!“

Predvolilna podijska diskusija zastopnikov mladinskih organizacij

Na podijsko diskusijo v zvezi z jesenskimi deželnozborskimi volitvami je 23. maja 1984 vabil MKV „Karantania“ zastopnike koroških mladinskih organizacij v celovško mestno četrt Waidmannsdorf. Pod vodstvom mag. Walterja Martitscha so se poleg zastopnika Zveze slovenske mladine Boruta Schnabla udeležili diskusije še Peter Kaiser (SJ), Reinhold Lexer (JVP), Adam Müller (RFJ) in Erich Vogel (VGÖ). Zastopniki mladinskih organizacij naj bi odgovorili na štiri vprašanja: Kaj pričakuje koroška mladina od strank! Kaj mislijo o brezposelnosti, o okolju in manjšinskem vprašanju.

Borut Schnabl, podpredsednik ZSM, je zagovarjal skrajšanje tedenskega delovnega časa na 35 ur, zahteval boljšo izobrazbo vajeniške mladine, predvsem pa je govoril seveda o manjšinskem vprašanju. Kot je zapisalo tudi glasilo ljudske stranke „je Borut Schnabl ostro napadel ljudski referendum koroškega heimatdiensta in aktivitete FPÖ v zvezi z dvojezičnim šolstvom“. Schnabl je zavrnil zahtevo KHD in FPÖ po ločevanju na podlogi poučnega jezika. Poantirano pa je dejal: „Neglede na to, da bi tak pristop k ločevanju cinično lahko imenovali zoologičnega, kot da bi bila Koroška velik živalski vrt s selektivnim strelnim dovoljenjem, je resnično vse to strašno, saj se čutimo ob takih kampanjah prestavljeni nazaj v popolnoma rjavo preteklost.“

Tak ironično-ciničen način prikaza naše situacije je zgleda vplival na diskutante razvedrilno in pozitivno. Od tega trenutka naprej je postala diskusija živahna in sproščena. Postavljeno je bilo tudi vprašanje po možnosti takozvane naravne asimilacije. Odgovor Schnabla je bil ta, da je nekaj takega posamezno prisotno, vendar je masivna asimilacija možna le preko nasilja, kot si to želijo desni krogi. V tej zvezi je tudi kampanjo za ločitev šolarjev označil kot pritisk. Navedel je tudi rezultate ljudskih štetij, od leta 1951 do 1961 je padlo število pripadnikov slovenske narodne skupnosti za 50 %. Kako je to mogoče? „Iz teh podatkov bi moral sklepati, da v seksualnem življenju Slovencev nekaj ni v redu“, je na človeško sproščen način dal temu vprašanju globlji aspekt.

Pred pogosto uporabo izraza „Windische“ za Slovence je Schnabl svaril ter opozoril na jezikovna dejstva, da je narečje kočevskih Nemcev ali alzaških Nemcev še vedno nemščina, četudi po zvoku komajda spominja na današnjo nemščino.

Seveda je prišlo tudi vprašanje, ali se čuti Avstrijca. Koroški Slovenec Schnabl je dejal da je avstrijski državljan, da pa seveda odnos do Avstrije in priznanje k njej odvisi od tega, ali se priznava in izpolnjuje državna pogodba, ali pa le-to skušajo obiti in jo s tem revidirati. „Če hočem biti točen, se moram vprašati, če ne bi morebitno revidiranje državne pogodbe, ki je pogoj za obstoj neodvisne in svobodne Avstrije, pogojilo celo vprašljivost njene eksistenčne upravičenosti.“

Nadalje se je odzval na vprašanje odnosa do nemške kulture, k čemu je menil, da se vprašanje po priznavanju nemške ali druge kulture sploh ne stavlja. Kajti samo vprašanje kot tako se mu zdi nadvse dvomljivo. Kajti dojemanje in toleriranje vsake druge kulture je za enega in drugega samo obogatitev.

Preciznost Schnablovih odgovorov je izzvala nadaljnja vprašanja, kar bi se lahko primerjalo s takozvanim „ping-pong“ efektom. Tako je diskusija potekala živahno in vendar harmonično. Leto je vodja diskusije mag. Walter Martitsch orisal s tem, da se je na koncu diskusije zahvalil za „pošteno politiko“. Ali je ta laskava izjava bila namenjena tudi zastopniku ZSM?

Milena Ribica

POTOVANJE V SOVJETSKO ZVEZO

Moskva, Leningrad, Kiew, na bazi polnega penziona, 1-A hoteli. Polet iz Zagreba v Moskvo, Moskva—Leningrad, Leningrad—Kiew. Od 11. do 18. julija. Cena 8.500 šil. Prijave do 15. junija.

Prijave sprejema Cartrans, tel.: 51 26 80.

PREŽIHOVA ŠOLA

Petek 15. junija 1984 ob 19. uri v Klubu Prežihov Voranc

Dr. Avguštin Malle: **Slovenska politika na Koroškem v letih 1950—1970**
Predavanje in diskusija.

BILČOVS

OTROŠKI DAN

Ta praznik za otroke bo 31. 5. 1984 v Bilčovsu. Vabljeni so vsi otroci s starši, voditelji, učitelji, župniki!

Odrasli brez otrok nimajo vstopa!

ŽVABEK

BINKOŠTNI PLES

v nedeljo 10. junija 1984 v gostilni Hafner v Gornji vasi.
Igra: „Koroški odmev“, ansambel „Energija“. Častni gostje pa so tamburaši iz Loč, ki bodo tudi zaigrali.
Prireditelj: KPD „Drava“

Menjava denarja

Stanje v sredo 30. maja 1984

Za 100 **din** dobite	12.50 šil.
Za 100 **din** plačate	15.50 šil.
Za 100 **lir** dobite	1.10 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.19 šil.
Za 100 **mark** dobite	693.00 šil.
Za 100 **mark** plačate	709.30 šil.